

Ēkwo
Ētu

Urwu, du l'etu

- ¹ Ētu, Sólomōnu, bụ nwa Dévidi
nmashīru; mbụ eze ndu Ízurēlu.
Iphe, e dedoru iya bụ;
² gē nemadzụ egude iya
maru iphe; bya abụru
onye a hùru ahùhù.
Teme waa g'opfu,
du omilomi doo enya.
³ G'a nōdu ndzụ bụru onye a
hùru ahùhù;
yēe onye kwaru enya;
bya abụru onye a-nōdu eme
iphe, du ree; waa iphe,
pfuru oto.
⁴ G'e gude iya mee gē ndu
enwedu egomunggo
kwa enya;
mekwapho g'okorōbya
maru iphe;
makwarupho eye onu l'opfu.
⁵ Gē ndu maru iphe ngabē nchī
yekwaba iphe l'iphe,
ephe nwutaru.
Teme ndu iphe edoje enya
angabekwapho nchī
g'a kpō-zibaaru phē ụzo.
⁶ Teme g'e gudekwa iya pho

mee g'etu doo ɛnya;
 bya emekwapho g'ílù,
 ndu maru iphe atụ;
 yɛe opfu phẹ doo ɛnya.

⁷ O kwa atsụ Chipfu ebvu
 bụ egbube ishi mmamiphe.
 Obenu lẹ ndu eswe bẹ ta
 adụdu iphe, ɛphe agụbeje
 mmamiphe yɛe ahùhù.

Okwa, a nmarụ
 unwokoroby

⁸ Sụ-a; nwa mu; ngabeje nchi
 mẹ nna ngu nọdu
 abarụ ngu mba.

Ophu i wokwaru iphe,
 ne ngu ezi ngu kpoo
 ɛbo l'afụ.

⁹ Kẹle opfu phẹ ono a-bukwaru
 okpulishi, e-me l'ị dū ùbvù.
 Teme l'ọ bụru iyagba-olu,
 a-tụkpo ngu l'olu gude mee
 l'ị bụru ɛguru.

¹⁰ Nwa mu; teke ndu iphe-ɛji
 ede ngu edede;
 b'ekwekwa g'ɛphe deta ngu.

¹¹ O -bụru l'ɛphe sụru ngu g'ị
 bya etsoru phẹ;
 g'unu je egeparu gbua
 nemadzụ;
 mbụ g'unu je edomia
 onwunu kwabẹru onye
 adụdu iphe, o meru;

¹² g'unu je elwee phẹ ẹ ndzụ
g'ilu elweje odzu-a;
mbụ lwee phẹ wọo gẹ ndu
bahuru l'iduma;

¹³ mbụ m'obetachakpọ
ẹphe sụ ngu l'unu
a-natakwa iphe, eregbaa ire;
mbụ l'unu e-gudekwa iphe,
unu nataru ẹ nfu dojia ụlo
unu edoji;

¹⁴ ẹphe -sụ ngu ngwa;
g'unu l'ẹphe tuko swiru;
k'ophu unu l'ẹphe
a-gbaru mgba l'ẹda
okpoga obu;

¹⁵ Nwa mu; te etsokwaru phẹ!
Te eyekwa okpa l'uzo,
ẹphe eshi!

¹⁶ Kẹle okpa phẹ anọduje ekwo
gburumu ala l'eme iphe-ẹji.
Teme ophu egbu nemadzu
adudu iphe, obujeru
phẹ.

¹⁷ L'onye wotaru onya-enu
je ekweberu enu l'eka
enu ele iya enya
bukwa iphe-iphoro be oome.

¹⁸ O kwa mee nkephẹ be ẹphe
geparu kwaberu.

O kwa onwophẹ be ẹphe
domiru onwophẹ
echeru.

¹⁹ Mbụ l'oo egube ono bu

g'òo-dù iphe, bụkpoo ndu
ana ndu ọzo iphe
phẹ l'ike.

Urwu, e ritaru l'ụzo, dù nno
egbujekwa onye ritaru
iya nụ.

Ọkwa, a nmarụ ndu
jịkaru mmamiphe
²⁰ Mmamiphe tsoru gbororo
echi mkpu.

Ọ nọ l'echi edupfu akpọ
okwe.
²¹ Ọobujeru; o -rwua l'ishi ụzo
l'o chia mkpu.

Teke ọ byaru l'ọnu-abata
mkpukpu l'ọ pfuru
saarụ ọha opfu sụ:

²² Unubẹ ndu enwedu
egomunggo; ?bụ teke
ole bẹ unu
e-mebekpọru eswe?

?Bụkpoo teke ole bẹ achị ndu
ọzo ọchi e-bebekpọ
tsọ-buhu ndu anọduje
achị iya nụ uto?

Mbụ-a; ?bụ gụnu meadaa
tẹme mmamiphe
adụ-buhu ndu eswe ashị?

²³ Unu ghakwaaru mu iphu
nụma mba, mu abarụ
unu;
k'ophu mu e-goshi unu
obu mu;

mbū mee g'unu maru
g'ō dū mu l'obu!

²⁴ Obenu eshinu unu jikaru mu
teke mu kuru unu oku;
mu machiaru unu ẹka;
ọphu ọ dudu onye yeru
mu ọnu;

²⁵ eshinu unu woru idzu,
mu chi-koshiru unu
hua l'ali;
ọphu unu anataduru mba,
mu baru unu;

²⁶ be mbẹdua e-mechakwaa
chĩa unu ọchi;
mẹ iphe-ẹhuka dapfutaẹpho
unu.

Mu e-kwekwaru unu
une mẹ ndzu-agugu
rwutaẹpho unu;

²⁷ mbū teke ndzu-agugu e-zi
g'oke pherephere bya
ezikota unu;
ozoo teke iphe-ẹhuka e-gude
oke pherephere bya
anmakota unu;
mbū mẹ iphe-ẹhuka yẹe
aphu byapfutaẹpho unu.

²⁸ “Noo teke ẹphe e-ku
mu oku;
mu ta azadu phe ẹnu.

Ẹphe elee ẹnya mu;
ẹphe ta ahumadu mu.

²⁹ Sụ: eshinu mmamiphe
dū phe ashị;

ọphu ẹphe ahataduru etso
 ọzo atsu Chipfu ebvu;

³⁰ eshinu mu chi-koshiru
 phe idzu;

ọphu ẹphe ekwedu mu
 angaberu nchi;

teme ẹphe jika mba,
 mu baru phe;

³¹ be ẹphe e-mechaa ria
 urwu ẹjo ọzo, ẹphe etso;
 mbu ria urwu ẹjo idzu,
 ẹphe achi; rijia ya ẹpho.

³² Ejo ọzo ono, ndu enwedu
 egomunggo hataru ono
 e-gbukwa phe.

Teme ejiji, ndu eswe jiru
 onwophe ẹnya ono
 e-mekwapho;
 ẹphe aburu ọla-l'iswi.

³³ Obenu l'onye ngaberu mube
 mmamiphe nchi be ta
 adudu iphe,
 byaru eme iya nu.

Ehu a-du iya guu;
 o to dudu iphe,
 ọotsu ebvu k'a -nonyakwaa;
 o mee ya.”

2

Urwu, eerita le mmamiphe

¹ Nwa mu; i -kwe nata opfu
 mu;
 bya eworu iphe, mu suru

g'e meje doo l'ime obu
ngu;

² mbu i -noḍu angabejeru

mmamiphe nchi;

bya eworu obu ngu

ziberu nkwamẹnya;

³ o -buru l'i kuru amaru iphe,

du omilomi;

bya echiku nkwamẹnya le

mkpu;

⁴ mbu-a; teke oogu ngu egu

g'onye mkpola-ochaa

agu;

teme i noḍu achọ iya

g'onye achọ eku,

e domiru edomi;

⁵ oo ya bu; atsu Chipfu ebvu

edoo ngu ẹnya;

teme l'i makwarupho

Chileke.

⁶ Kele o Chipfu bu onye

emeje g'a maru iphe;

mbu l'oo l'onu iya be

mmamiphe yee

nkwamẹnya eshije.

⁷ Okpobe mmamiphe be o

kwachiru akwachi

doberu ndu obu phe

guru iphoro.

Ndu uta ta adudu l'iphe,

ephe eme buru iya be

ephe egudeje gbobuta

onwophe.

⁸ Uzo ndu pfuberekoto

buru iya anọduje eleta
iya ẹn्या.

Tẹme ọ nọdu anwubejeru
ndu yeru iya obu ẹn्या.

⁹ Noo teke oo-do ngu ẹn्या;
mbu iphe, du ree;
yẹe iphe, pfuru ọto;
mekpoo iphe,
bukpoo uzomuzo,
bu uzo, du ree.

¹⁰ Noo kele mmamiphe a-bahu
l'ime obu ngu;
amaru iphe atsoaha ngu utso.

¹¹ Ọ buru iphe, a-nọdu egbochi
ngu nu bu amaru eye
onu l'opfu;
nkwamẹn्या awata ngu
awata ngu akpo-ziru
uzo.

¹² Mmamiphe a-nafuta ngu
l'uzo ndu ejo-iphe;
bya adzota ngu l'eka
ndu opfu phe
apfuduru-oto;
¹³ mbu ndu ahaje uzo,
pfuru nhamunha je
etsoru ochii;
¹⁴ ndu bu iphe, aduje phe ree
bu eme ejo-iphe;
teme eshi uzo, gberu nggo
nọdu atsoje phe utso;
¹⁵ mbu ndu uzo phe l'opfu
dukota nggodogo

nggòdogo;
 ọphu e gudedu ire phẹ ẹka
 l'iphemiphe, ẹphe eme.

16 Ọo-dzọkwa ngu phọ l'ẹka
 nwanyi-ovuọba;
 mbụ l'ẹka nwanyi-ụkpara
 yẹle opfu ẹrengete iya.

17 Onye lufutaru l'ibe ji iya,
 kuru iya lẹ nwamgboko;
 bya aghaarụ ọgbandzu,
 ẹphe gbaru l'iphu
 Chileke okotazụ;

18 kẹle ụlo nwanyi, dụ ẹgube
 ono bukwa ẹka eeshije
 alufu alufu anwuhu;
 tẹme gbororo ụzo iya buru
 ụzo, e shi ala maa.

19 Ọ tọ dudu onye jepfujeru
 iya nụ mechaa lwa;
 ọzoo mechaa shibaa
 ụzo ndzụ.

20 Ọo ya bụ lẹ-a; tso ru ẹka
 ndu eme ree.

Shije gbororo,
 ndu pfuberekoto eshi.

21 Kẹle ndu obu phẹ guru
 ìphóró l'e-buru l'eliphe.

Ndu ụta adudu l'ẹhu
 anọdukwa iya phọ.

22 Obenu lẹ ndu ẹjo-iphe bẹ
 e-mekwa g'ẹphe chihu
 l'eliphe.

Tẹme ndu e gudedu ire phẹ

ẹka bẹ ee-phefu ephefu.

3

Idzu, aachi-koshi

ṽnwokorobyā

¹ Nwa mu; ta zohakwa iphe,
mu ezi ngu.

Wochikwaaru iphe ono,
mu sūru g'i mee ono
kwakọbe l'ime obu ngu;

² kẹle oo-me g'eswe
ndzū ngu kabaa ogologo;
mbū l'oo-me l'ị kaa nka;
tẹme l'oo mekwaphọ
g'ẹhu dū ngu guu.

³ B'ekwekwa gẹ n-yemobu
yẹe ire-lanū nahū ngu.

Woru iya tūkpoo l'olu g'ọleka;
l'i woru iya dee pfube
l'ime obu ngu.

⁴ Ọo ya bū l'ị būru onye a-tūba
Chileke yẹle nemadzū
l'ẹnya;
tẹme l'i nweru ẹpha ọma.

⁵ Gude obu ngu g'ọ ha
dakobe Chipfu.

Ba chikwaru ṽpfu kwẹe ẹ
nkwamẹnya nkengu.

⁶ I -nọdu emekpọo iphemiphe,
iimekpọo ememe;
nyatajẹ Chipfu;
kẹle ọo ya e-me g'uzo ngu
pfūru ọto.

- 7 Ta arijekwa l'ì maru iphe.
 O chikwa g'ì tsùje Chipfu ebvu;
 kpọ-yijeru iphe-ẹji ukuvu.
- 8 Noo iphe, e-me g'ẹhu dọ
 ngu ike;
 mee g'ọkpụ shihukwa ngu
 phọ ike.
- 9 Gude ẹku ngu; yẹle iphe-mbụ,
 ị kpatarụ l'opfu ngu;
 kwabẹ Chipfu ùbvù.
- 10 Oo ya bụ gẹ nri eji ọba ngu
 bushihu ebushihu;
 tẹme mẹe ejikwaphọ
 mgbaja ngu ejiji.
- 11 Nwa mu; Chipfu -nọdu abarụ
 ngu mba;
 b'e wokwaru iya hua l'alị;
 ọphu ị dzurubejekwa
 mẹ ọ -nọdu alọ ngu ẹka
 lẹ nchi.
- 12 Kẹle ndu Chipfu ahùje ahùhù
 bụ ndu o yeru obu;
 ẹgube ono nna, ahùje nwa,
 o yeru ẹnya ono.
- 13 Ehu-utso bẹ a gọru nụ onye
 chọtaru mmamiphe;
 mbụ onye natarụ
 nkwaṃnya.
- 14 Kẹle ọ ka mkpọla-ọchaa
 aba urwu;
 tẹme ọ nọdu anwuta iphe,
 ka shii eme l'ọphu
 mkpọla-ododo anwuta.

- 15 Ọ ka mkpuma, aswa du
ere ire.
- Ọ tọ dudu iphe, agụ ngu ẹgu
g'i nweru iya mẹ nanu,
aa-nọdu atụ eyeru iya.
- 16 Iphe, o gude l'ẹkutara bu
ndzu ogologo;
ofhu o gude l'ẹkicha buru
enweru iphe yẹ
akwabẹ ùbvù.
- 17 Etso uto iya bu ẹhu-utso;
tẹme gbororo iya bukotaru
ẹhu-guu.
- 18 Ọ bu oshi, anuje ndzu l'ẹhu
ndu nmataru iya akpa.
Ndu turu iya gburumu l'a-buru
ndu a goru ẹhu-utso nu.
- 19 Ọo mmamiphe bẹ Chipfu
gude tẹ ọkpa
mgboko-a l'ofhu.
- Ọ buru nkwaṁnya iya bẹ o
gude dobe igwe.
- 20 Ọ buru amaru iphe iya bẹ o
gude mee gẹ mini ime
alì nwushije;
bya emee g'iji shije
l'urwukpu kwaa.
- 21 Nwa mu; iphe, ii-gudeshi ike
bu ọkpobe mmamiphe;
yẹle amaru eye ọnu l'opfu.
B'ekwekwa g'ọ nahu ngu.
- 22 Ọo ya a-buru ngu ndzu;
bya aburu iyagba, a-tukpo

ngu l'olu gude mee
l'ì b̄uru ẹguru.

23 Ọo ya b̄u l'ijekp̄ep̄ho
l'uzo ngu chiriri werere.

Opfu ta ad̄udu ngu l'okpa.

24 Ị -z̄ee az̄ee; ndz̄u ta aḡuedu
ngu.

Mb̄u-a; mgb̄enya at̄soaha
ngu nt̄umatu m̄e ị z̄ee az̄ee.

25 Ẹjo iphe-ẹhuka -t̄u ngu l'up̄fu;
b'ats̄ukwa ebvu!

Ọphu ị ts̄ukwa iphe, emeje
ḡe ndu ẹjo-iphe b̄uru
mkpurupyata ebvu m̄e
ọ dapfu ngu!

26 Ọo Chipfu a-b̄uru agbara-ike
ngu.

Ọo ya b̄u l'oo-me g'ì t̄i
nmalah̄u l'onyà.

27 Ta l̄o-phukwa iphe,
d̄u ree az̄u g'o to rwu ndu
o rwuberu ẹka;
m̄e ọ -d̄u ngu l'ẹka ememe.

28 Ọphu ị s̄ukwa nemadz̄u ibe
ngu g'ọ bya echele bya
anata iphe ọ b̄u;
l'ẹka ị gb̄ekwa gude iphe,
ọ b̄u l'ẹka ono.

29 Ta achijekwaru nemadz̄u ibe
ngu ẹjo idzu;
mb̄u onye unu l'iya bu
t̄usaru ẹhu.

30 Te bokwa nemadz̄u ibo eswe;

l'èbe abụ l'o mekaru ngu iphe.

³¹ Te kokwaru onye buèpho iphe ike aduje iya ree okophoo!

Ọphu ọ dukwa ụzo iya ọphu ìi-họta sụ l'ọ dụ ngu ree!

³² Kẹle onye eegudedu ire iya ẹka dukwa Chipfu ashị; obenu l'onye obu iya guru ìphóró bẹ amajeru iya ime.

³³ Chipfu tụakwaru ọnu-ulo ndu ẹjo-iphe ọnu; obenu l'ọonoduje agọ ọnu-oma anụ unuphu ndu pfulberekoto.

³⁴ Ndu achị ndu ọzo ọchi bẹ Chipfu achilatajekwa; ọ nọdu emejeru ndu wozeru onwophẹ alị eze-iphe-oma.

³⁵ Ndu maru iphe bẹ okiphe phẹ bu akwabẹ ùbvù; obenu lẹ ndu eswe bẹ oogbobejeru iphere.

4

Mmamiphe kachaa ree

¹ Sụ-a; unwu mu; unu ngabekpodaru mu phọ nchị g'unu angabejeru nna unu; mẹ ọ -nọdu alọ unu ẹka lẹ nchị.

Unu kpa a iphe lẹ nchi;
 g'iphe edoje unu ẹnya.
² Iphe, mu ezi unu bu
 ọkpobe mmamiphe.
 Ọo ya bu; unu te wokwaru
 iya nmaa phulaphula.
³ Teke mu bu nwokoro buru
 l'ibe nna mu;
 mbu teke mu bukwadu
 ọgbo lanu;
 bya aburu nwa lanu,
 ne mu nwutaru
⁴ be nna mu ziru mu iphe
 su mu:
 “Gudekwa obu ngu g'ọ ha
 gbakua ẹka l'opfu-ọnu
 mu!
 Meje iphemiphe, mu suru
 g'i meje g'inyinodu ndzu!
⁵ Makwaru iphe;
 g'iphe dojekwa ngu ẹnya!
 Ta azọhajekwa opfu-ọnu mu;
 ọphu i shikwa iya kpoo
 gẹgege kpofu!
⁶ Te ewokwaru mmamiphe
 nmaa phulaphula;
 ọo ya bu g'ooleta ngu
 ẹnya.
 Yee ya obu; ọo ya bu
 g'oocheje ngu echeche
 g'ọ to du iphe, e-me ngu nu.
⁷ Ọo mmamiphe bu ishi;
 ọo ya bu g'i chọ
 mmamiphe!

Obetakpoo o je ephu ngu
 gũnu;
 ta ahakwa achọ
 nkwaṃnya!

⁸ Kutsee ya; g'Ọopalia
 ngu ephekerephe!

Nma iya akpa;
 g'ọokwabeje ngu ùbvù!

⁹ Oo-woru okpulishi,
 e-me g'ì dū ùbvù l'ẹnya
 kpube ngu;
 bya eworu okpu-eze,
 dū akpabiri sẹe ngu l'ishi.”

¹⁰ Ngabẹkpodapho nchì
 nwa mu; g'iphe,
 mu epfu bahụkwa ngu
 lẹ nchi;
 g'eswe ndzụ ngu akabaa
 igwerigwe!

¹¹ Ọ kwa ụzo mmamiphe bẹ mu
 ziru ngu.

Ọ bụru gbororo, pfulu
 nhamunha bẹ mu duru
 ngu shia;

¹² K'ọphu bụ ì -nọdu eje ije;
 ọ tọ dudu iphe,
 akpọshi ngu ahata ọkpa.

Teke ìigba ọso;
 ụpfu ta adudu ngu l'ọkpa.

¹³ Gudeshia ahụhù, a hùru ngu
 ike; ba hakwa iya
 g'ọ gbala!

Letakwa iya ẹnya ree;

kẹle ọ kwa iya bụ ndzụ,
 ì dzụ.

14 Ta atụkwa ọkpa atutu ophu
 l'uzo ndu ẹjo-iphe;
 ophu i shikwa uzo ndu
 eme ẹjo ememe.

15 Gbangoo ya; be shikwa iya
 eshishi ophu.

Gbakutaru uzo ono azu;
 shia uzo ọzo jeshia iphe,
 iije.

16 Kẹle ẹphe te ekujedu
 mgbẹnya;
 m'ẹphe emeduru ẹjo-ememe;
 ophu mgbẹnya eshitajedu
 phe ẹnya eshita ophu;
 gbahaa l'ẹphe meadaru ge
 nemadzu daa.

17 Iphe, abujeru nri phe bu eme
 ẹjo-iphe.

Mẹe, ẹphe anguje buru eme
 iphe-ike.

18 Uzo, ndu pfuberekoto
 etso aduje g'iphoro
 geregere utsu,
 l'atoje nwehu aboju gbiriri
 jasu nchi asafu.

19 Obenu l'uzo ndu ẹjo-iphe
 aduje ge tsukiribaa
 ochii;
 k'ophu bu l'ẹphe ta amadu
 iphe,
 ẹphe evukotaje daa iko.

- 20 Nwa mu; ngabẹkwa nchi
l'iphe, mu epfu.
Gbobe nchi egbobe
l'opfu-ọnu mu.
- 21 B'ekwekwa g'ẹphe lufu ngu
l'iphu.
Dobe phẹ l'ime ọkpoma ngu.
- 22 Kẹle ẹphe bu ndzu l'ẹhu ndu
humaru phẹ nu;
bya emeje g'ẹhu amadu
l'ophu wekoro.
- 23 Ọphu kachakponu bu g'i
cheje obu ngu nche;
kẹle ọo ya bu ẹka ndzu shi.
- 24 Tụkokpo iphe, gberu nggọ
wofukota l'ọnu ngu.
G'ire ngu te epfujekwa opfu,
apfuduru nhamunha.
- 25 G'ẹnya ngu dukwa l'iphu.
Tabẹkpoepo ẹnya l'ataphu
ngu nhamunha
nhamunha.
- 26 Lerwejadakwa ẹnya l'uzo
tẹme l'itsojeru iya.
G'uzo, ii-tsoru bujekwaru
ọkpobe uzo, shihuru ike.
- 27 Te etsokwaru uzo ẹkutara;
ọphu i shikwa ẹkicha.
Wofutakwa ọkpa l'ẹjo ememe;
kwasẹkwarupho
nhamunha.

5

Anma Ọkwa eri ogori

- ¹ Nwa mu; kwata ngabẹru
mmamiphe nkemu nchi.
Woru nchi pfube epfube
nụma opfu nkwaṁnya,
mu epfu anụ ngu;
² k'ọphu ịi-maru eye ọnu l'o
rwuberu iya; tẹme opfu,
shi ngu l'ọnu egoshi l'ị
maru iphe.
- ³ Kẹle opfu, shi nwanyi,
eme eji l'ọnu bẹ anọduje
atsọ gẹ manụ-ẹnwu;
mbụ l'ọokwo tẹretere
gẹ manụ-urwazi.
- ⁴ Ọle o -rwuepho l'ikpazụ
iya l'ọ tsọahaa g'age;
tsụahaa nkọ g'ogu,
atsụ nkọ iphu labọ.
- ⁵ Onye tsoru iya nụ laakwaru
maa.
Ụzo iya edubajẹ nemadzụ
l'ilu.
- ⁶ Ọ tọo kpajẹdu ishi etsoru
uzo ndzụ.
Ụzo iya l'ophu dukotaepho
nggọdogo nggọdogo;
ọphu ọ madụ.
- ⁷ Noo g'o gude mu sụ unubẹ
unwu mu g'unu
ngabẹru mu nchi.
G'ọ tọ dukwa teke unu a-ha iphe,

mu pfuru meahaa Ọzo.

⁸ G'ụzo, ịi-nọdu eshi bukwaru
 ụzo, nỌ iya ụzenya.

B'e shiswetakwa ụzo

ọnu-mgbo ụlo ibe iya;

⁹ a -nọnyaa i woru ùbvù,

rwuberu ngu nụ haarụ

ndu ọzo;

bya eworu ndzụ ngu

tọgboru onye enwedu

obu-imemini;

¹⁰ mbụ a -nọnyaa ndiphe

bya ebvukaa ẹku ngu;

ọo ya bụ; akanya,

i seru awuru laa ibe onye

Ọzo.

¹¹ Teme ndzụ ngu bvụjeepho l'ị

tsuahaa ude;

mbụ teke akpọ-ẹhu ngu

mẹ ogwehu ngu

a-gbajọshihukota.

¹² Noo teke ịi-sụ: “?Denuanu
 g'o gude e shi alọ mu ẹka

lẹ nchị;

ọphu mu agubejedu

iya iphe;

mbụ e shi abajeru mu mba;

ọphu o rwujedu mu l'ẹhu?

¹³ Ndu ezi mu iphe bẹ mu
 jikaru lẹ mu te emedu iphe,

ẹphe shi ezi mu;

ọphu mu eshidu eyeje

ọnu yeru onye shi

akpọ-zijeru mu ụzo.

- 14 Nta-a bẹ mu abyawaa
 aburu onye laru l'iyi
 l'edzudzu-oha.”
- 15 Mbụ-a; gẹ nyee ngu buri
 ngu obvu-mini,
 a-buru nkengu kpoloko.
 Mbụ mini, agba kẹ tɔritori,
 shi lẹ wẹlu,
 i turu l'onwongu.
- 16 ?Denu g'ii-shi paru oḡba,
 a nwushiru ngu mini
 haa g'ọ sọ gborogboro
 lẹ gbororo?
- ?Mbụ paru okpuru ngu
 haa g'ọ sọru je adọru l'echi
 edupfu?
- 17 Mee ya g'ọ buri nkengu kẹ
 nwẹkinyi ngu.
 G'unu lẹ ndiphe ta
 agbakwaru iya mgbā.
- 18 G'e kebekwa ẹnya ẹka iikuje
 mini l'oma!
 G'ẹhu tsokwa gu lẹ nwanyi,
 i luru l'okoroḡbya uto!
- 19 G'ọ dukwa g'umoro-ẹniyimu,
 ama ntumatu.
 G'era iya mejekwa g'ẹhu tsoo
 ngu uto.
- Gẹ n-yemobu iya
 sepyabejekwa ngu
 l'unuphu.
- 20 ?Denu g'ọ nwuru umere
 nwanyi, eme ẹji anọduje

agba ngu igiri; nwa mu?
 ?Denu g'ò gude ọ bụru
 ụtapfu nyee onye ọzo
 bẹ ìinoduje arwaphu
 onwongu?

²¹ Kẹle ọzo, onyemonye eshi
 bẹ Chipfu makotakwaru.

Teme ọ nọdu atukojeepho
 iphemiphe, oome egbu igo.

²² Ejo-ememe, onye ejo-iphe
 eme l'anmajekwa iya
 g'onyà; mbụ l'iphe-ẹji,
 oome adujekwa g'udo
 kee ya kpukpurukpu.

²³ Ọ bụru iphe, e-gbu iya nụ bụ
 ahùhù, a hùduru iya;
 teme eswe eswe ono,
 oome ono je eme iya l'ọ
 bụru ọla-l'iswi.

6

Okwa, aanmaru
 onye eme eswe

¹ Nwa mu; ọ -bụru l'ì narụ
 nemadzụ ibe ngu mkpalẹka;
 ọ -bụru l'i woru onwongu
 sùberu onye ọzo
 l'itumo;

² Ọ -bụru l'opfu ono bụwaa
 ọnyà nmaa ngu;
 mbụ l'opfu, shi ngu l'ọnu
 bụwaa igbudu tū ngu;

³ wakwa iphe, ii-me baa;

nwa mu; g'i nweru
onwongu;
eshinu i dabawaru l'ẹka
obutobu ngu.

Je ewoze onwongu ali;
rwokpoepho obutobu ngu
jasu l'i rwok-butu iya.

⁴ B'ekwekwa ge mgbenya
zinwuta ngu enya!

Ophu i kwekpokwanu
g'o shita ẹka i nọ eshita
ophu!

⁵ Kukebe ẹhu dzoo onwongu
ge mgbada adzọje onwiya
l'ẹka ndu achi nta;
mbu g'enu, ephe l'eli,
a nmataru l'onya;
e mecha o nahu.

⁶ Jekubenu unwehu;
gube onye enyiru!
Gbua igo l'iphe, oome gude
maru iphe!

⁷ Lenu l'unwehu te nwedu
onye-ishi;
ophu ephe enwedu onye
edu phe nu;
ozoo onye agbapheje ozi,
ephe eje;
⁸ Ole o bujeru; o -rwua
l'onanwu;
l'ookukebe ẹhu seta nri;
mbu le ndiphe -nodu
ebu ereshi;

yẹbedua apakọ nkiya.

⁹ ?Bu teke ole bẹ ìi-zẹkpo
 ẹgube ono zẹ-beru;
 gube onye ẹnyiru?

?Bu teke ole bẹ ii-tehu
 lẹ mgbẹnya ọp̄hu iiku?

¹⁰ Ịisuje l'Ọ kwa-a g'i kuta
 mgbẹnya nwanshii;
 mbụ g'i dobe ishi l'oshi
 ilile;
 mbụ l'Ọ kwa-a g'i jiru ẹka
 ye l'ip̄hu ụtapfu tuta
 unme nwanshii;
 tẹme l'ì gbẹshi je aharu
 ẹhu ngu zọo ọkpa.

¹¹ Ọle g'ì makwaru l'Ọkpa-nri
 a-fukwaru ngu g'onye ndu
 abalidebv̄u byaru ibe iya;
 mbụ l'ụko-ip̄he akwatakwa
 ngwọgu byapfuta ngu.

¹² Unu ngabẹ nchì gẹ mu
 pfuaru unu kẹ mkpọkoro
 nemadzu;
 mbụ onye ẹjo-ip̄he;
 onye bụep̄ho op̄fu,
 gberu nggọ bẹ oogudeje
 tsoru aghap̄he;

¹³ onye anọduje ataburu
 nwibe iya ẹnya;
 tẹme ọ nọdu egudeje
 ọkpa eme ip̄he-ọhubama;
 bya ajaj̄eru nwibe iya ẹka.

¹⁴ Onye egudeje ẹregede,

dù iya l'obu chĩa ìdzù eme
 ẹjo-ìphe;
 tẹme ọ nọdu anọduje
 akpa opfu.

¹⁵ Noo g'o gude eze-ìphe-ẹhuka
 je atù iya l'ùpfu.

A -bya aji ẹnya birimu bẹ
 ee-mebyiwa iya k'ọphu
 e tee mekọtabaedu iya.

¹⁶ Ọ dùru iphe ishii,
 dù Chipfu ashì;
 mbù ọzo iphe ẹsaa, bù ẹbyi
 l'ìphu iya.

¹⁷ Iphe ono bù: eku-onwonye;
 adzù ọka egbu ndu adùdu
 iphe, ẹphe meru;
¹⁸ arì k'eme ẹjo-ìphe;
 ekwo gburumu gbaba l'eme
 ẹjo ememe;
¹⁹ agba ekebe ẹregede;
 mbù onye opfu, eshije iya
 l'ọnu abùkotajeru ọka;
 waa akpa opfu l'unuphu.

Anma ọkwa eri ogori

²⁰ Nwa mu; mejekwa iphe,
 nna ngu sùru g'i mee;
 ọphu ì zọhakwa eme iphe,
 ne ngu ziru ngu.

²¹ Kee ya kpùkpurukpu l'obu
 ngu g'ọ nọo ojejoje!
 L'i wokwaru iya phọ tùkpoo
 onwongu l'olu!

²² Noo kẹle ì -nọdu eje ije;

- bụ iya a-nọdu edu ngu.
 I -nọdu eku mgbenya;
 bụ iya a-nọdu eche ngu nche.
 O -bụru l'i tehuru nwuru ẹnya;
 l'oopfu eyeru ngu.
²³ Kẹle iphe, a sụru g'i meje ono
 bụ orọku; tẹme iphe ono,
 e ziru ngu ono bụru ìphóró;
 tẹme mba, a barụ ngu gude
 gbọoru ngu ụja bụru
 ụzo ndzu.
²⁴ Oo ya e-phufuje ngu l'ẹka
 ẹjo nwanyi ono nọ;
 bya aburu iya e-selaje
 ngu azụ l'ẹka o nọ mbụ
 nwanyi-ụkpara,
 opfu iya anọduje akwọ
 tẹretere.
²⁵ Gẹ mma, nwanyi ụkpara ama
 te emekwa g'ọ wata ngu
 agụgu l'ime obu ngu!
 Ophu i kwekwa g'o gude ẹnya
 deritaru ngu!
²⁶ Kẹle nwanyi-ụkpara bẹ
 bụkwa g'ị bụru onye
 mmanụ bẹ oomeje.
 Mbụ-a; nwanyi, eri ogori
 bụkwa ishi ndzu ngu
 bẹ ọonoduje achị nta iya.
²⁷ ?O duru onye a-gụta
 ọku kpọbe onwiya l'utapfu;
 g'ọku te eke uwe iya?
²⁸ Mbụ-a; ?o duru onye

e-je ije l'eli ovokọku;
g'ọku ta ahụ iya l'ọkpa?

²⁹ Nokwa g'onye yẹe nyee
nwibe iya akwa dū
bū ono.

Onye denyiru nyee nwibe iya
ẹka bẹ a taa hakwa
kẹ mmanụ!

³⁰ Ndiphe te epfubyishijekwa
onye ẹgu eme;
m'ọ tūgbua je ezita nri, oo-ri.

³¹ Ọle ọ -būru l'e guderu iya bẹ
ọ tọo kpọshijekwa g'ọ tọ
pfụ ụgwo iphe ono,
o zitaru ono mgbo ẹsaa;
m'obetakpọru o je l'atuko iphe,
dū l'ulo iya reshigbua gude
pfua ya.

³² Obenu l'onye jepfuru
nyee nwibe iya bẹ egomunggo
swehuru;
kẹle onye eme nno bū
onwiya bẹ oomebyishi.

³³ Urwu, ooritajẹ iya bū
ẹka-nchị yẹe iphe-iphere,
eemeje iya; tẹme ujikputeru,
o meru onwiya būru iphe,
e te hufubaẹdu ehufu.

³⁴ Kẹle ọo okophoo-nwanyi
akpatsuje nwoke
ẹhu-eghu;
ọphu ọophujedu obu-imemini;
m'ọ bya emelata onye

jepfuru nyee ya.
³⁵ Ophu ọ dudu iphe,
 e gude arwo iya duru ophu
 ọ bya anata;
 teme ophu ọ dudu m'obeta
 i nu iya gunu g'o nworu
 ke mmanu, ọ bya iya
 ebyi eka.

7

Okwa, aanmaru ndu ejeje
 ke nwanyi-ukpara
¹ Nwa mu; meje olu mu!
 Woru iphe, mu suru g'i meje
 kwachia akwachi
 l'ime obu ngu!
² I -nodu emewaa iphe,
 mu suru g'i meje be i-nodu
 ndzu.
 Oo g'iiletaje enya
 l'akpuru-enya-oji ngu-a
 bu g'ii-leta iphe, mu ezi
 ngu enya.
³ Gbaru iya l'eka g'o buru
 ngu echi mkpushi-eka!
 L'i woru iya dee edede
 l'ime obu ngu!
⁴ Kua mmamiphe nwune
 ngu nwanyi!
 L'i kua nkwa menya onye gu
 l'iya bu ndu unuphu!
⁵ Oo phe a-nodu ephufuje ngu
 l'eka nwanyi-ovuoba;

mbū l'ẹka nwanyị-ụkpara,
opfu ọnu iya akwọ
tẹretere.

- ⁶ A sū ngu ẹ-a; mu gbẹ ẹ
windo ụlo mu lee ẹnya;
mbū-a; mu gbẹkwa ẹ
windo ụlo mu pyofu
ẹnya l'etezi;
⁷ mu hūma l'echi ẹka ndu
amadū iphe dọru;
mbū l'echilabọ ụnwokorobya;
l'o nweru onye ọphu
egomunggo swehuru.
- ⁸ Yẹbedua tsoru gbororo eje
eshita ẹka nwanyị ovuoba
ono bu;
mbū gha iphu eje l'ụzo
ẹka ụlo nwanyị ono nọ.
- ⁹ Teke ono bụ ụzenyashi;
gẹ nchi ejihuwaa;
mbū g'ọchii atukpuwa ẹhu.
- ¹⁰ Tọbudu iya bụ; nwanyị lanụ
futa byapfutashia ya;
kwaa akwa nwanyị-ụkpara;
tẹme ẹregede jikwa iya
phọ obu.
- ¹¹ Nwanyị obu bẹ anọduje
atụ kwokwokwo;
tẹme ọphu ọ dudu onye
ookweje g'ọnu iya rwu
iya l'ẹhu;
ọphu ikè etsupfuduru
iya l'oshi.

- 12 Teke i shiru Ẹzo gbororo;
 l'ì hùma iya.
 Ị -lufushia l'edupfu-Ọha l'Ọ
 nỌduwa iya.
 Owojeru onwiya tsụkpa
 l'ẹkameka.
- 13 Noo ya; Ọ bya eduta
 nwokorỌbya ono bya
 anma iya akpa;
 bya eworu iphu gbua
 teterete ghaaru iya
 iphu sù iya:
- 14 “Anù, mu bọtaru ẹ
 ngweja-ẹhu-guu,
 mu shi je egwegwe nọkwa
 l'unuphu; noo kẹle Ọ
 kwa ntanù-a bẹ mu
 meẹbekotaru iphe,
 mu riburu angù ẹ
 mu e-me.
- 15 Ọo iphe ono meru g'o gude
 mu fùta bya ele ẹnya ngu.
 Nta-a bẹ mu chọwaru ngu
 jasù mu hùma ngu!
- 16 Iphe-azẹe mu bẹ mu
 gudewaa ẹkwa,
 tùru iphe poopoo dozia;
 mbù ẹkwa, e kwerurỌ
 ẹ Ijiputu.
- 17 Iphe-azẹe mu bẹ mu
 wùkotaru manù,
 eshi kwẹekweekwee.
 Mu wùru iya mẹru;
 yẹe alowe; waa sinamỌnu.

- 18 Bya g'anyi zèe l'ibe mu
gbiriri jasù l'ùtsu!
Bya g'anyi kwaa gude mee
g'èhu tsòo anyi ùtso.”
- 19 Ji mu ta anòkwa l'unuphu.
O jeru èka kwatakpoò
dù ènya.
- 20 Èda, ooyeje okpoga bẹ
o yejiru okpoga eyeji
wota gude jeshia;
k'òphu bù l'ò -bya alwa
bẹ ònwa e-dzuakwanù
edzudzu.
- 21 O gudeèpho epfu opfu
èrengete ono gbiriri jasù
ò jìta iya.
O bùru ire iya, akwò tẹretere
ono bẹ o gude dephua
ya.
- 22 Teke ono teke ono o phukuru
tsoru iya g'eswi,
a kpù eje egbugbu;
òzoo g'ele, eje adalahù
l'ònyà;
23 jasù apfù bùru iya lẹ
meji pùrumu;
mbù g'ènu, ephe eje ala
l'èka a gbabèru ònyà,
ata makpòdanu lẹ ndzù
iya tsewaru l'ònu èta.
- 24 Ntamanù-a; unubẹ ùnwu mu;
unu ngabèru mu nchì!
Unu tọgbokwa nchì g'iphe,

- mu epfuru unu bahụ iya!
²⁵ Unu te ewojekwaru obu unu
 ziberu nwanyị ono;
 ọphu unu ekwekwa g'o
 duswee unu ụzo;
 duru unu lashịa ụzo, ooshi.
²⁶ Kẹle ikpoto nemadzu bẹ
 o chitaakwaru tụa;
 tẹme ndu o gburu egbugbu
 dukwapho igwerigwe.
²⁷ Ụlo iya bụ gbororo ụzo
 alị-maa.
 Ụzo ono kwasẹkpoerupho
 gbiriri jasụ l'ime
 mkpuru ẹka ọnwu
 gbaru iphe-azẹe buru.

8

Mmamiphe eku ngu oku

- ¹ ?Tọbudu oku bẹ mmamiphe
 eku ẹgube phọ?
 Mbụ ?tọ bụdu olu
 nkwamẹnya ada
 g'ọoda phọ?
² Ọo l'ẹka dụ ephekerephe,
 nọ l'agụga gbororo;
 mbụ lẹ mgbakata-ụzo bẹ o
 jeru je apfuru.
³ Ọ pfuru l'agụga ọnu-abata
 ẹka eeshije abahụ
 l'ime mkpukpu ono.
 Ọo l'ọnu mgbo mkpukpu ono
 gẹdegede bẹ ọ pfuru

echi mkpu sù:

⁴ Ọ kwa unubẹ nemadzù
l'ophu bẹ mu eku;
mbù l'ọo ndiphe g'unu ha
bẹ mu akpọru okwe.

⁵ Unubẹ ndu enwedu
egomunggo; g'iphe
dojenù unu ẹnya!

Unubẹ ndu eme eswe;
unu kwanaa ẹnya!

⁶ Unu ngabẹ nchì;
kẹle iphe, mu epfu bụkwa
ọkpobe iphe.

Mu sakwarù ọnu k'epfu iphe,
pfùru nhamùha.

⁷ Iphe, mu epfuje bù ire-lanù;
kẹle ẹjo-iphe adùjekwa mu
ashi.

⁸ Iphe, bù opfu, shi mu l'ọnu
bùkota opfu,
pfùru ọto.

Ọ tọ dudu opfu, gberu nggọ;
ọzoo ọphu
apfùduru-ọto, eshije mu
l'ọnu.

⁹ Onye iphe edoje ẹnya maru
lẹ g'ọ hakọta pfùru ọto.

Ndu maru iphe bẹ maru
l'opfu ono pfùgbaaru
nhamùha.

¹⁰ Hakwa mkpọla-ọchaa;
hatachia mba,
mu abarù ngu!

Mmamiphe kakwa ọkpobe
mkpọla-ododo ree!

¹¹ Kẹle mmamiphe kakwa
mkpuma, aswa dū ere ire.

Ọ tọ dūkwa iphe, agūje
nemadzū ẹgu enweru
mẹ nanū,
aa-nọdu atū eyeru iya.

¹² Mụbe mmamiphe bẹ yẹe
nkwamẹnya bukwa
l'ẹka lanū.

Amaru iphe yẹle eye ọnu
l'opfu tūkokwaru būru
mu nwe iya.

¹³ Atsū Chipfu ebvu bukwa
akpọ ẹjo-iphe ashī.

Iphe, dū mu ashī bukwanu
eku-onwonye yẹe etu
onwonye ọphushugbu;
yẹe eme ẹjo-ememe;
waa epfu iphe,
apfūduru-oto.

¹⁴ Ọkpobe idzu yẹe mmamiphe
bū nkemu.

Nkwamẹnya yẹe ike
bukwarupho nkemu.

¹⁵ Ndu eze gude mụbe mmamiphe
nọdu l'aba-eze phẹ.

Ndu-ishi gude mu atū ekemu,
pfūru nhamūnha.

¹⁶ Ọo mu bẹ ndibe ndu eze
gude nọdu l'aba-eze phẹ;
mẹkpoo iphe, bukpoo ndu
ha shii, nọkota l'ọkwa

- buru ishi unwu-eliphe.
- 17 Ndu yeru mu obu bẹ mu
yekwaru obu;
tẹme ndu achọ mu nụ
achọshi mu ike je
l'achọta mu.
- 18 Enweru iphe; yẹe akwabẹ
ùbvù bukota nkemu.
Èku, a-nọ jasụ l'ojejoje;
waa apfubekoto tuko
nọdu mu l'ẹka.
- 19 Urwu, eeritajẹ lẹ mbẹdua
kakwa okpobe
mkpọla-ododo ree;
tẹme iphe, mu agbatajẹ
tukobe onwomu
kakwaphọ ree eme
l'okpobe mkpọla-ọchaa.
- 20 Uzo, mu eshije bu ụzo
apfubekoto.
Ọ buru gbororo k'ikpe,
pfuru nhamunha bẹ
mu etsoje.
- 21 Ndu yeru mu obu bẹ mu
emeje g'ẹphe baa ụba;
tẹme mu nọdu emeje
g'ulo-ẹku phẹ ji ejiji.
- 22 Oo mube mmamiphe bẹ
Chipfu vuchakpọo ụzo
nweru;
tẹme ọ wata eme iphemiphe
ono,
o meshiru lẹ teke ndiche ono.
- 23 A hotahawaru mu rọ teke

aama;
mbu lẹ mbulembukpoo;
tẹme e meje mgboko.

24 Teke oke-ẹnyimu teke
adukpodanu bẹ mu
nọhawa;
mburo teke oḡba, mini jiru
ejiji eteke eshidu du.

25 Tẹme e mee úbvú úbvú
dobegbaa l'ọnodu iya;
mbu tẹme e mee úbvú,
hagbaa nwanshii bẹ
mu nọhawa.

26 Tẹme Chipfu mee eliphe-a
l'ophu; yẹe obotẹgu,
du iya nu;
mbukponu tẹme e
mee urwuku, jiru
mkpoji-ẹka.

27 Mu nọkwa l'ẹka ono teke
o meru igwe dobe;
mbu teke o meru
akpaminigwe;
o phoze je agẹbe ọnu
l'oke-ẹnyimu.

28 Teke o meru urwukpu dobe;
bya edobegbaa oḡba oḡba,
mini ime alii shi asofuta
lẹ mgboko.

29 Teke ono, ọ kparu
eze-ẹnyimu oke;
k'ophu bu lẹ mini ta
asoghatadu ẹka ọ suru

g'ò sò-beru;
 mbù teke ono, ò tùru òkpa
 eliphe-a l'ophu;
³⁰ bẹ bụkwa mụbe mmamiphe
 bụ nnajiuphu, shi nòdu
 iya lẹ mgburẹku emeru
 iya òna.

Mu meru; ẹhu nòdu
 anòduje atso iya uto
 mbòku-mbòku;
 tẹme mu shi
 anòdujekwapho
 ete ẹswa l'iphu iya
 mkpùrumkpuru.

³¹ Mụbe mmamiphe bẹ mgboko,
 o meru shi emeje;
 ẹhu-uto eji mu obu;
 tẹme ndiphe l'ophu nòdu
 adujekwa mu phò ree.

³² Oo ya bụ; unubẹ unwu mu;
 unu ngabẹnuru mụbe
 mmamiphe nchị.

Èhu-uto bẹ a gòru nù onye
 etso uto mu.

³³ Unu ngabẹ nchị nùma mba,
 mu abarù unu;
 g'unu amaru iphe!

B'e wokwaru iya hua l'ali!

³⁴ Èhu-uto bẹ a gòru nù onye
 ngabẹru mu nchị l'olu;
 onye anòduje l'ònu
 mgbo ibe mu eche nche
 mbòku-mbòku;

mbu onye anọduje l'onu-ulo
mu ngaberu mu.

³⁵ Kẹle onye chọru mube
mmamiphe chota bukwa
ndzu be o chotaru;
teme onye ono buwaru
onye tubaru Chipfu l'anya.

³⁶ Obenu l'onye jikaru achọ
mube mmamiphe bukwa
onwiya be oometa iya.

Iphe, bukpuo onye mu du
ashi bukwa onwu be
o yeru obu.

9

Mmamiphe eku oku;

emeswe nodu eku

¹ Mmamiphe gbeshiru je
eworu itso esaa kpobe gude
mee ulo iya.

² O bya egbua anu shia dobe
bya agwaa mee dobe;
bya eshia ite dobe;

³ bya ezia unwumboko,
ejeru iya ozi;
ephe je apfuru eku oku.

Ẹka bu ẹka kachaa l'eli le
mkpukpu be ephe pfuru
eku oku su:

⁴ “G'iphe, bukpuo ndu amazidu
iphe bata l'ulo l'eka-a!”

O be le ndu enwedu
egomunggo; o su phe:

⁵ “Unu bya eria nri,
 mu shiru dobe; ngua m̄e,
 mu gwaru dobe.

⁶ Unu haa b'e nwe egomunggo
 ono bya anodu ndzu!

G'iphe dojenu unu ɛnya!

⁷ Onye abaru onye mgbonu
 mba bukwa onye e-phu
 iya iphu be ɔcho.

Onye alokwanu onye ɛjo-iphe
 ɛka le nchi bukwarupho
 okonu be ooku oku.

⁸ Ta abajekwaru onye mgbonu
 mba; odumeka be
 okpokwa ngu ash.

Bachiru onye maru iphe mba;
 huma l'oo-ye ngu obu.

⁹ Loru onye maru iphe ɛka le
 nchi huma l'oo-kabaa
 amaru iphe eje.

Zia onye pfuberekoto iphe
 huma l'oo-yekwabaa
 iphe l'iphe, ɔ maru.

¹⁰ L'ɔ kwa atsɔ Chipfu ebvu bu
 egbube ishi mmamiphe.

Amaru onye ono, du nsɔ ono
 buru iphe edo ɛnya.

¹¹ Kele ɔo mube mmamiphe
 e-me g'i kaa nka.

Mbu-a; mu e-me g'e
 yekwabaaru ngu apha
 l'apha olemole i gege
 anɔ l'eliphe-a.

¹² I -maru iphe; mmamiphe ngu
ono ebua ngu nggo.

Teke i bukwanu onye
mgbonu;
l'ò buru gubedua l'onwongu
e-je iphe-ehuka iya.”

¹³ Olu ke nwanyi ono,
bu iya bu eme-eswe ndu
adakwapho adashi ike.

O bu onye a huduru ahuhù;
teme ophu o madu iphe.

¹⁴ Yebedua je anodu l'onu-abata
ibe iya;
mbu l'okposhi, o doberu
l'eka kakota l'eli
le mkpukpu.

¹⁵ Noo eka o no eku iphe,
bukpoo ndu aghata
aghata;
ndu pfulberuro ije phe
nhamunha eje iphe,
ephe eje.

O su phe:

¹⁶ “G'iphe, bukpoo ndu amazidu
iphe bata l'ulo l'eka-a!”

O be le ndu enwedu
egomunggo; o su phe:

¹⁷ “Mini, e zitaru l'oshi
adujekwa ree.

O buru nri, e riru le mpya
kachaa utso!”

¹⁸ Ophu ephe amaswetakpoda
amama ophu l'unwu-maa

doru l'eka ono;
 le ndu byaru iya ebyaa
 nowaa l'ali-maa
 anono.

10

Ētu, Sólomonu nmashiru

¹ Ndu owa-a bu etu,

Sólomonu nmashiru:

Nwata maru iphe emejekwa

g'ehu tsoo nna,
 nwuru iya nu utso.

Obenu le nwa, eme eswe
 bu aphu tsoru ne iya.

² Eku, a kparu ejo akpakpa
 ta adukwa urwu, o baru.

Obenu l'apfubekoto adzotaje
 nemadzū l'eka onwu.

³ Chipfu ta ahajekwa onye
 pfuberekoto g'egu
 mee ya.

Obenu l'onye ejo-iphe be
 o to kwejedu g'iphe,
 agu iya nu rwube iya eka.

⁴ Eme enyiru emejekwa amadu
 g'o daa ukpa.

Obenu l'eka e gude ese
 akanya emeje g'a baa
 uba.

⁵ Onye kpataru iphe, o koru
 dokobe edokobe l'onanwu
 bu onye kwaru enya.

Obenu l'onye anoduje eku
 mgbanya teke eemeta iphe,

e meberu l'alì bukwa
onye-eswe bẹ ọ bụ.

⁶ Ọnu-Ọma bụ okpu-eze,
onye pfulberekoto kpu
l'ishi.

Obenu l'iphe, jiru ọnu
onye ẹjo-iphe bụ eme
nemadzu mkpawere.

⁷ Anyata, a nyataru onye
pfulberekoto abujeru
onye nyataru iya nu
iphe-ekweru.

Obenu l'ẹpha onye ẹjo-iphe
a-chihu.

⁸ Onye maru iphe l'ime obu
iya emeje iphe, a suru g'e meje.

Obenu l'onye epfu
jogojogogo alaje l'iyi.

⁹ Onye uta adudu le ndzu iya
be obu shihuru ike.

Obenu l'onye eshi uto,
du nggodogo nggodogo
be ee-mechanu-a huma.

¹⁰ Onye ebvu enya ehuka ehuka
bu aphu be okpatsu.

Teme onye epfu jogojogogo
nodu alaje l'iyi.

¹¹ Ọnu onye pfulberekoto bu ishi
nggele mini ndzu.

Obenu l'iphe, jiru ọnu
onye ẹjo-iphe bụ
iphe-kpangangaa.

¹² Ndumashi akpatsu esemopfu.

Obenu lẹ n-yemobu
ekpuchije iphe-ẹji g'ọ ha.

¹³ Onu onye iphe edoje ẹnya
bụ mmamiphe eshije
iya afushi.

Obenu l'onye enwedu
egomunggo bụ
ẹchachi nọ swiru iya.

¹⁴ Ndu mmamiphe bẹ ewojeru
iphe, ẹphe maru kwakọbe.

Obenu l'Onu ndu eswe bụ
ọla-l'iswi bẹ ẹphe anọduje
eku oku.

¹⁵ Ụba onye nweru iphe bụ
mkpukpu, ọ kpuru
kpushia ya ike.

Ụkpa bụkwanuru iya
emebyishije onye enwedu
iphe.

¹⁶ Ụgwo ozi, aapfụ onye
pfuberekoto emeje gẹ
ndzụ dụ iya.

Obenu l'okpoga, onye
ẹjo-iphe akpata bẹ emeje g'o
mee iphe-ẹji.

¹⁷ Onye angabeje nchị lẹ mba,
aabarụ iya bụkwa ụzo ndzụ
bẹ ooshi.

Obenu l'onye abụjeru;
a -nọdu ahụ iya ahụhù
l'ọ dụ iya ashị
l'edusweshije ndu ọzo
ụzo.

- 18 Onye domiru ndumashi
 l'obu be adzu uka du
 l'ogbogboromonu.
 Teme onye asu asulasu
 buru onye-eswe.
- 19 Opfu -paa igwerigwe be
 iphe-aji haakwaru bahu iya.
 Obenu l'onye aduje ike sede
 ire iya be kwaru enya.
- 20 Ire onye pfuberekoto bu
 okpobe mkpola-ochaa.
 Obenu l'iphe, shi l'obu onye
 ajo-iphe ta adudu urwu,
 o kwataru baa.
- 21 Olu-opfu onye pfuberekoto
 azujije ndu du
 igwerigwe epho.
 Obenu le ndu eswe anwuhuje
 le b'enwe egomunggo.
- 22 Onu-oma ke Chipfu l'emeje g'e
 nweru iphe.
 Ophu o dudu iphe-ehuka,
 ooyeje iya.
- 23 Onye eswe bu iphe,
 aduje iya ree bu
 ajo-ememe.
 Obenu l'onye iphe edoje
 enya bu iphe,
 aduje iya ree bu mmamiphe.
- 24 Iphe, onye ajo-iphe atsū
 ebvu; a -nonyaa o mee ya;
 e-mekota iya kpamu.
 Iphe, agukwanu onye

pfuberekoto g'e meeru
iya bẹ ee-mekotaru iya.

- 25 Oo gẹ oke-pherephere
ezije tuutuutuu zighata-a
bụ g'onye ẹjo-iphe
achihuje.

Obenu l'onye pfuberekoto
eshihuje dūngudungu
jasu l'ojejoje.

- 26 Oo gẹ m̄ee-veniga aduje
l'eze-a; mbu g'̄enwuru-oku
aduje l'̄enya-a bu g'onye
̄enyiru aduje onye ezi
iya ozi.

- 27 Atsu Chipfu ebvu akporiberu
ndzu.

Obenu lẹ ndzu onye
ẹjo-iphe bẹ eegbuje
mkpirikpu.

- 28 Iphe, onye pfuberekoto
ele ̄enya iya bu ̄ehu-utso.

Obenu l'iphe, onye
ẹjo-iphe daru ngaberu
emechajẹ buru
iphe-mmanu.

- 29 Eshi uto Chipfu bu iphe,
edomije ndu pfuberekoto
bya abukwanuru iphe,
etsupyashije ndu emeje iphe,
adudu ree.

- 30 Onye pfuberekoto bẹ a ta
abyakwa enwubata
enwubata.

Obenu ẹ ndu ẹjo-iphe tee
buduru l'alì ono.

³¹ Onu onye pfuberekoto bu
iphe, eshije iya nu bu
mmamiphe.

Obenu l'ire, apfuduru-oto
be ee-mechaa sebufu.

³² Onu onye pfuberekoto maru
iphe, bu: e -pfua ya l'o
du nhamunha.

Obenu l'onu onye ẹjo-iphe
bu iphe,
o maru kpoloko bu iphe,
du nggodogo
nggodogo.

11

¹ Eme iphe, eegudeje atù
erwa iphe l'uzo ẹregede;
bukwa ẹbyi l'ẹnya Chipfu.

Obenu l'iphe, aduje Chipfu
ree bu eme ire-lanu.

² Eku-onwonye nodu eje abya;
iphere etso iya etsotso.

Obenu l'iphe, anoduje etso
adu agù l'obu be bu
mmamiphe.

³ Uta ta adu ẹ ndzu onye
pfuberekoto bukwa
iya anoduje edu iya.

Obenu ẹ ndu e gudedu
ire phe ẹka bu iphe,
emebyije phe nu bu

ntuphu-ire phẹ.

⁴ Ẹku ta adukwa urwu,
adukwadu iya nū mbọku,
ẹhu e-ghu Chileke oke eghu.

Obenu l'apfubekoto adzọje
nemadzū l'ẹka ọnwu.

⁵ Apfubekoto k'onye uta adudu
lẹ ndzū iya atogbojeru
iya ọzo nhamunha.

Obenu l'iphe, akwatsuje onye
ẹjo-iphe bụ eme
ẹjo-iphe iya.

⁶ Apfubekoto k'onye obu iya
guru ìphóró l'adzọje iya.

Obenu l'onye e gudedu ire iya
ẹka bụ ẹgu ẹjo-iphe,
agū iya nū anmajẹ
iya g'ónyà.

⁷ Onye ẹjo-iphe -nwuhu; iphe,
ọori l'oo-mecha mee
l'ẹhu iya; alaru iya l'iyi.

Iphemiphe kpọ, bụ iphe,
o shi dobesū lẹ ya
e-gude ike iya mee aburu
iphe-mmanu.

⁸ Onye pfuberekoto bẹ
aanafutaje l'ẹka
iphe-ẹhuka.

Iphe-ẹhuka ọbu ejechia
atū-koru l'ishi onye
ẹjo-iphe.

⁹ Onye te emedu ele Chileke
bụ opfu ọnu bẹ

oogudeje mebyishia
nemadzu ibiya.

Obenu l'onye p̄f̄uberekoto
egudeje nkwam̄nya
nah̄.

¹⁰ Ọbujeru teke iphe ejehuru
onye p̄f̄uberekoto;
ndu bu l̄ m̄kp̄ukpu ete
ẹswa.

Teke onye ẹjo-iphe lar̄
ọla-l'iswi;
ndiphe agb̄o ọgboo.

¹¹ Ọnu-ọma k'onye obu iya ḡuru
ìph̄óró akw̄-lije
m̄kp̄ukpu.

Obenu l'op̄fu-Ọnu onye
ẹjo-iphe emebyije iya emebyi.

¹² Onye enwedu egomunggo
akp̄oje nemadzu ibiya
ẹbo l'af̄.

Obenu l'onye nweru egomunggo
b̄ l'esedeje ire iya.

¹³ Onye as̄ as̄ulasu ep̄fuje iphe,
e domiru edomi.

Obenu l'onye e gude ire iya
ẹka edomik̄taje iphe,
d̄ ẹgube ono.

¹⁴ Ọha, a taa kp̄-ziduru ọzo
adaj̄ekwa.

Obenu a -d̄ igwe akp̄-ziru
ọha ọzo;
l'aadz̄ta ọha ono.

¹⁵ Onye nar̄ onye ọ mad̄

mḱpalẹka ta aduḱwa iphe,
e-me g'o tọ je iphe-ẹhuka.

Obenu l'onye sūru ẹ ya te
eyekwa ẹka l'iphe,
ana mḱpalẹka ta aduḱwa iphe,
e-me iya nū.

¹⁶ Nwanyi, eme odoo abujeru;
a -kwabẹ iya ùbvù;
l'ọ naa ya ẹka labọ.

Unwoke, ewebushi akurepho
nọdu atuje ẹku
gburumu swiswia.

¹⁷ Onye iphe-oma bu onwiya be
oome iya edoberu.

Onye du ẹhuka bukwanuru
iphe-ẹhuka be oometaru
onwiya.

¹⁸ Iphe, ndu ẹjo-iphe setaru
l'akanya a-buru phe
iphe-mmanu.

Obenu l'onye aku apfubekoto
ge mebyi-iphe,
aaku l'ali be l'a-wota okpobe iphe,
o kuru.

¹⁹ Onye pfuberekoto okpobe
apfube be ndzu aduje.

Obenu l'onye agba etso eme
ẹjo-iphe agbaje tsoru iya
jasu l'ọ gbaba l'onwu.

²⁰ Ndu okpoma du ẹji emekwa
ẹbyi l'anya Chipfu.

Obenu ẹ ndu uta adudu ẹ
ndzu phe aduje Chipfu

ree shii.

21 Ọphu ịi-makaharụ bụ ịe ndu
 ẹjo-iphe bẹ a taa hadu g'a ta
 hù phẹ ahùhù.

Obenu l'oshilọkpa ndu
 pfuberekoto ta adudu iphe,
 ee-me phẹ nụ.

22 Nwanyị, amashi mma ike;
 mmamiphe pehukwanu iya l'ẹhu;
 du g'iphe-nchi,
 e gude mkpọla-ododo mee;
 woru ye ezi l'imi.

23 Iphe, agụ onye pfuberekoto
 bụ ẹka ọosubeje ishi
 bụ l'iphe-oma.

Obenu l'iphe onye ẹjo-iphe
 ele ẹnya iya bụ l'ẹka
 ọosubeje ishi bụ l'oke-ẹhu-eghu,
 Chileke a-tukoshi iya.

24 Onye bụ omeluko bẹ iphe
 iya anọduje aka shii eje.

Obenu l'onye aswi aswi
 emechajẹ kpabua nvo.

25 Onye eme iphe-oma bẹ ẹka
 a-nọdu agba ụpete.

Mbụ l'onye agbajẹ nwibe
 iya mini l'obu bẹ
 aa-gbakwaphọ mini l'obu.

26 Ndiphe anọduje ephu
 nemadzụ iphu mẹ o -gbushia
 ereshi gbachishia l'iphe.

A nọdu ajajẹ onye reru nkiya
 l'orwuberu iya ajaja.

27 Onye achọ iphe,
du ree bẹ atụbaje ndiphe
l'ènya.

Obenu l'onye achọ ẹjo-iphe
bẹ ẹjo-iphe abyapfutajẹ.

28 Onye kpọru obu yeru ẹku iya
a-dakwa.

Obenu l'onye pfulberekoto
a-nọdu aja àjàjà
g'ẹkwo oyii.

29 Nwoke, esetaru ndibe
iya opfu bukwa
pherephere bẹ a-buru
okiphe iya.

Teme o buru onye eme eswe
l'e-mechaa buru onye
ejeru onye maru iphe ozi.

30 Mebyi, onye pfulberekoto ami
bukwa oshi emeje g'a
nọdu ndzụ.

Ozo bu l'oo onye aduje ike
pfubuta nemadzụ bu onye
maru iphe.

31 Eshinu aa-pfu onye
pfulberekoto ugwo iphe,
oome l'eliphe-a;
bẹ aa-pfukwa iya pho ndu te
emedu ele Chileke yee
ndu iphe-ẹji;
pfua phe iya pfugharu
phe iya ẹka.

12

- ¹ Onye aabarụ mba;
 ọ dụ iya ree bụkwa
 mmamiphe bẹ dụ iya ree.
 Obenu l'onye ọ dụ ashị l'aahù
 iya ahùhù ta amadu
 iphe.
- ² Onye ọma bẹ tūbaru Chipfu
 l'ènya.
 Obenu lẹ Chipfu anmajẹ
 onye ẹregede ikpe.
- ³ Nwoke ta abụkwa eme
 ẹjo-iphe bẹ oo-gude nguru
 anguru.
 Obenu l'onye pfuberekoto ta
 adudu onye e-phefu
 iya ephefu.
- ⁴ Ọkpobe nwanyị bụkwa
 okpu-eze,
 ji iya kpu l'ishi.
 Obenu l'ẹjo nwanyị dụ g'okpu,
 rehuru erehuru nọ
 ji iya l'ẹhu.
- ⁵ Iphe, ndu pfuberekoto tūberu
 k'ememe abụjeru iphe,
 pfuru nhamunha.
 Obenu l'idzù ndu ẹjo-iphe
 achị bụkota ughoshi.
- ⁶ Opfu onye ẹjo-iphe egepajeru
 egeparu achọ onye
 oo-gbu.
 Obenu l'olu-opfu onye obu
 iya guru ìphóró adzọje

ndzu.

⁷ Ndu ẹjo-iphe bẹ ee-mechaa
mebyishikọta;
ẹphe achihu.

Obenu l'ọnu-ọlo onye
pfuberekoto apfujeru
jimujimu.

⁸ Ọo gẹ nkwaṁnya
onyemonye jeberu bu
g'aajabejeru iya ajaja.

Obenu l'onye bu ẹjo-iphe
jiru iya obu bẹ a ta
agubejedu iphe.

⁹ Ọ kakwa ree l'ị bu onye
a gubeduru iphe;
i nwekanuru onye-ozii;
eme l'ị guberu onwongu
iphe l'ẹbe ọ du nri,
i nweru.

¹⁰ Onye pfuberekoto
agubeje iphe lẹ mkpa,
duru anu,
o nweru l'ibe iya.

Obenu l'obu-imemini,
onye ẹjo-iphe aphujeeru
phẹ bu aduru phẹ ehuka.

¹¹ Onye jeru ozi l'alị iya bẹ nri
a-duru du k'etsutsu iya.

Obenu l'onye achi
iphe-iphoro ọso te nwedu
egomunggo.

¹² Onye ẹjo-iphe bẹ iphe,
ndu ẹjo-ememe naru lẹ nfu
anoduje agu ẹgu.

Obenu l'ogbarabvu onye
 pfuberekoto anofu
 abya pulapula.

¹³ Onye ofo-ememe be ofo-epufu,
 oogudeje ofu iya epfu anmaje
 g'ofu.

Obenu l'onye pfuberekoto
 anafu iphe-ofu.

¹⁴ Nemadzu egudeje
 ofu-ofu pfutaru onwiya
 iphe-ofu.

Nokwapho g'oogudeje iphe,
 oome l'ofu metaru onwiya
 obungo.

¹⁵ Iphemiphe, onye-eswe eme
 afu iya ree l'ofu nkiya.

Obenu l'onye maru iphe
 angafeje nfu nufu idzu-ofu,
 a fu-koshiru iya.

¹⁶ Onye eswe afufu:
 a -kpatsu iya iwe;
 oomefo g'a maru teke
 ono teke ono l'ofu egfu
 iya egfu.

Obenu l'onye nweru
 egomungo ta afudu iphe,
 ofufeje ofonu.

¹⁷ Onye agba ekebe iphe,
 fu ire-lanu be ofu
 iya afufu ofu.

Obenu l'onye ofo-ekebe
 adufu ofu.

¹⁸ Mkpoko ofu afufe

- paramu g'ogu-echi.
 Obenu l'ire onye maru iphe
 eguje ẹhu egugu.
- 19 Ogbogboromọnu,
 epfu ire lanu anọje jasu
 l'ojejeje.
- Obenu l'ire, adzu uka ta
 adudu g'ọono-bejeru.
- 20 Ughoshi du l'okpoma ndu
 achi ẹjo idzu.
- Obenu le ndu achi idzu
 ẹhu-guu bu ẹhu-utso aduje
 l'okpoma nkephe.
- 21 O to dudu ẹjo-iphe,
 emeje onye pfuberekoto.
- Obenu le ndu ẹjo-iphe bu
 iphe,
 ejije phe ẹka bu iphe-ẹhuka.
- 22 Iphe, aduje Chipfu ẹji bu
 ogbogboromọnu,
 adzu uka.
- Obenu le ndu aduje iya ree bu
 unwoke, epfu ire-lanu.
- 23 Onye nweru egomunggo ta
 arakashijedu iphe,
 o maru arakashi.
- Obenu l'okpoma ndu eswe
 anọduje avoshi
 jogojogojogo opfu.
- 24 Onye gude ẹka iya eseshi
 akanya ike l'e-mechaa
 buru ishi.
- Obenu l'onye eme ẹnyiru

e-mechaa b̄uru ohu.

²⁵ Aȳo ̄oshi emeje g'ike bv̄u
nemadz̄u ̄egwegwa.

Obenu l'opfu-̄oma an̄ōduje
ekutse nemadz̄u ekutse.

²⁶ Onye pf̄uberekoto akwaj̄e
̄nya l̄e g'o gude eshi ̄nya.

Obenu l'uzo, onye ̄jo-iph̄e
eshi edūjeru iya
duswee eduswe.

²⁷ Onye ̄nyiru ta am̄ij̄edu an̄u,
̄o gburu am̄imi.

Obenu l'onye ese akanya
enwējeru iphe,
vu oke aswa.

²⁸ Uz̄o, a pf̄uberekoto eshi b̄e
ndz̄u d̄u.

Mb̄u l̄e gbororo iya b̄e
anw̄uhu ad̄ukpoda
ililekp̄o.

13

¹ Nwa, maru iphe;
angab̄eje nch̄i l̄e mba,
nna iya abar̄u iya.

Obenu l'onye mgb̄onu ta
angaj̄edu nch̄i l'uj̄a,
aagb̄oru iya.

² Nemadz̄u egudeje
opfu-̄onu pfuta iphe-̄oma.

Obenu l'onye e gudedu ire
iya ̄ka b̄u iphe,
̄kpiri iya ad̄uje iya b̄u eme
mkpawere.

³ Onye eche ọnu iya nche bu
 ndzu iya be ooche nche.
 Obenu l'onye epfugbuje g'onu
 ha iya e-mechaa buru
 ọla-l'iswi.

⁴ Onye enyiru be ekpiri iphe
 aduje; ọle ọ to dudu iphe,
 erwuje iya ọka.
 Obenu l'iphe, agụ onye
 akanya erwuje iya ọka
 ọkpobe erwurwu.

⁵ Onye pfuberekoto be iphe,
 aadzu ụka aduje ashi.
 Obenu l'onye ọjo-iphe
 bu iphe-iphere yee
 mkparwu bu iphe,
 oomeje.

⁶ Onye uta adudu le ndzu iya bu
 iphe,
 anọduje eche iya nche
 bu apfubekoto.
 Obenu l'iphe, emekpeje
 onye iphe-ọji bu eme
 ọjo-ememe.

⁷ O nweru onye anọduje eme
 onwiya g'onye nweru iphe;
 ọle ọ to dukwa iphe,
 o nweru.
 Onye ọphuu anọduje eme
 g'onye akpa nri;
 ọle o nwekwanuru iphe
 nweshia ya ike.

⁸ Eku nemadzu l'a-dukwa ike
 gbafuta ndzu iya.

Obenu l'onye ụkpa bẹ e te
yejedu ebvu.

⁹ Ìphóró, dṹru onye
pfṹberekoto anṹduje
enwu phoophoophoo.

Obenu l'ìphóró orṹku k'onye
ẹjo-iphe bṹ aphṹnyi bẹ
aaphṹnyije iya.

¹⁰ Eku-onwonye bṹ iphe,
ṹonoduje azṹshi bṹ
aba mba.

Obenu lẹ ndu angabẹje nchì
l'ìdzù,
a chì-koshiru phẹ bṹ ndu
maru iphe.

¹¹ Okpoga, a kpatarṹ l'ughoshi
anṹduje ala azṹ azṹ.

Obenu l'onye gude ẹka iya
akpa okpoga nwanshìi
nwanshìi l'emeje iya l'ọoka
shii eje.

¹² Iphe, e leri ẹnya iya nṹo ọdu
anṹduje agbawashì
ṹkpoma agbawashì.

Obenu l'ememe,
e meru nemadzṹ iphe,
oole ẹnya iya adṹje
g'ṹ wṹtaru oshi,
eerije nṹdu ndzṹ.

¹³ Onye akpṹfu alṹ ẹka lẹ nchì
akpṹfu l'e-je iphe-ẹhuka.

Obenu l'onye emeje iphe,
a sṹru g'e meje bẹ

obunggo iya d̄uru.

¹⁴ Iphe, onye maru iphe ezi d̄u
g'ẹka mini an̄je nd̄u
futaru.

Oomeje ḡe nemadz̄u ta
adaba l'onyà,
anw̄hu gbab̄eru.

¹⁵ Iphe edo ẹnya ọkpobe
edodo l'emeje nemadz̄u
l'ọ d̄u ndiphe l'obu.

Obenu l'uzo onye e gudedu
ire iya ẹka eshijeru
iya ike.

¹⁶ Onyemonye buk̄poo onye
nweru egomunggo emeje
iphemiphe,
oome l'okwenya.

Obenu l'omata ewojeru eme
eswe iya t̄a jala.

¹⁷ Onye ẹjo-iphe, e ziru ozi;
ọ n̄du eje iya adabaj̄e
l'iphe-ẹhuka.

Obenu l'ozi, e ziru onye e gude
ire iya ẹka;
ọ n̄du eje iya eguje
ẹhu egugu.

¹⁸ Onye ewojeru mba,
aabar̄u iya arw̄toshi
arw̄toshi emechaj̄e daba
l'okpa-nri m̄e l'iphe-iphere.

Obenu l'onye a h̄uru ah̄h̄u;
ọ n̄ma iya b̄e
aakwab̄eje ùbv̄u.

¹⁹ Iphe, agushi ẹgu ike -mee bẹ
 ọotsoje obu uto.

Obenu l'onye gbakutaru eme
 ẹjo-iphe azu;
 l'eme ẹbyi l'ẹnya ọmata.

²⁰ Onye yẹe ndu mmamiphe
 aswi ọswi a-buru onye
 maru iphe.

Obenu l'onye etso ọmata
 e-je iphe-ẹhuka.

²¹ Ejo-iphe ẹjo-iphe aanọduje
 anwuru ndu iphe-ẹji.

Obenu l'ẹka atutu bukwanu
 obunggo ndu pfulberekoto.

²² Okpobe nemadzu akpaje ẹku
 dobe l'e ria ya ria
 le nwanwa.

Obenu l'ẹku, onye iphe-ẹji akpa
 bu ndu pfulberekoto bẹ
 ọokpaje iya edoberu.

²³ Onye akpa nri -koo opfu
 bẹ oomehujekpo;
 nri adukpoo duchaa
 k'etsutsu iya.

Obenu le be ekpe ikpe,
 pfuru oto atukoje
 iya chita.

²⁴ Onye esela echachi azu le
 ya te echidu iya nwa iya
 bukwa ashi bẹ o kpuru
 nwa iya.

Obenu l'onye yeru iya obu
 edeje ẹnya le mini hua

ya ahùhù.

²⁵ Onye pfùberekoto erije nri
gudekpọo obu iya kwe
l'o jiaru iya.

Obenu l'onye ẹjo-ìphe ta adudu
teke ẹgu ta agudu iya.

14

¹ Nwanyị, maru iphe
anọduje edozi ọnu-ulo iya
edozi.

Obenu l'onye ọphu bu
onye-eswe anọduje
achikashi iya achikashi.

² Onye iphe, oome pfuru
nhamunha l'anọduje atsụ
Chipfu ebvu.

Obenu l'onye ụzo iya du
nggọdого nggọdого ta
adudu iphe,
ọ guberu Chileke.

³ Onye eswe -pfua opfu;
ẹchachi aburu iya
l'okpurukpu gbaa.

Obenu l'ọo ogbogboromonu
ndu maru iphe
anọduje eche phẹ nche.

⁴ Eka eswi, e gude eje
ozi adudu bẹ ọba
adabyijeru iphoro.

Ọo eswi -jeshia ozi ike; iphe,
a kpatarụ l'opfu akuru
akuru.

- 5 Onye agba ekebe, e gude
ire iya ẹka ta adzujekwa
uka.
- Obenu l'onye agba ẹjo-ekebe
bu uka be ọonoduje
adzushi.
- 6 Onye mgbonu achoje
mmamiphe;
o to dudu ophu oohuma.
- Obenu l'amaru iphe atojeele-a
nwẹhu ejepfu ndu iphe
edoje ẹnya.
- 7 Nodukwa omata ụzenya;
kele i ti humakwa iya
mmamiphe
l'ogbogboromonu.
- 8 Onye nweru egomunggo be
bu iphe, egoshije l'o maru
iphe bu l'uzo,
ooshi edoje iya ẹnya.
- Obenu l'iphe, egoshije
l'onye-eswe bu omata bu
l'oogudeje ughoshi eme
iphemiphe.
- 9 Ndu eme eswe egudeje iphe-ẹji
agba le mgbonu.
- Obenu le ndu obu phe guru
iphoro be ọonoduje agu
g'ephe mee iphe g'o
pfuru nhamunha.
- 10 Okpoma nemadzu l'ehu l'ehu
makotaru iphe,
atsu iya l'ehu.

Ọphu ọ dudu onye yẹe ya
agbajẹ mgba l'ẹhu-utso,
du iya nu.

11 Ọnu-ulo onye ẹjo-iphe bẹ
ee-mechakwaa lwua.

Obenu ẹ nwobu,
onye pfulerekoto
kpoberu a-noduepho aja
ajaja eje.

12 Ọ duru uto, abujeru;
nemadzu -nodu eshi iya
l'oburu iya okpobe uto.

Obenu l'eka uto ono jeberu
bu l'onwu.

13 Je akpachakponu l'achi
ochi bẹ aahajekwaru
tsua okpoma pharamu;
teme ẹhu nodu ahajeru
tsoo utso tsoba l'iphe-ehuka.

14 Onye ekwetaduru nu
bẹ aa-pfu ugwo uto,
ooshi pfu-dzua ya ya
apfu-dzu.

L'e bua onye oma obunggo
uto nkiya l'o dzua
edzudzu.

15 Onye amazidu iphe atukoje
iphemiphe kweta
l'onoo g'ọ du.

Obenu l'onye nweru
egomunggo arijeada oriri
teme l'ọ zobe okpa.

16 Onye maru iphe atsuhuje

Chipfu ebvu jìka eme
 ẹjo-ememe.

Obenu l'omata edeghajeru
 igiji ẹka dobesu l'ọ tọ
 dudu iphe,
 byaru eme iya nu.

17 Onye obu-oku emeje iphe,
 onye-eswe onye-eswe.

Teme a nọdu akpọje onye
 ẹregede ashị.

18 Onye amazidu iphe be okiphe
 iya abujeru eme eswe.

Obenu l'onye nweru
 egomunggo ekpujeru
 mmamiphe g'okpu-eze.

19 Ndu eme ẹjo-ememe e-phoze
 l'iphu ndu du ree;
 ndu ẹjo-iphe ephoze
 l'onu-oguzo ndu
 pfuberekoto.

20 Ndu akpa nri be aakpọje ashị;
 kpochaa kpọ le ndu ephe
 l'ephe bu obutobu.

Obenu le ndu nweru iphe
 nweru ikpoto onya.

21 Onye agubeduru obutobu iya
 iphe emekwa iphe-ẹji.

Obenu l'a goru ehutu-utso nu
 onye emejeru onye o
 tsuru iphe-oma.

22 ?Tobudu ndu achị ẹjo idzu
 ephuje uto?

Obenu le ndu achị idzu-oma

bẹ eeyeje obu;
tẹme a nọdu emejeru phẹ
ire-lanụ.

23 Iphe, bukpuo ozi, e jeshiru
ike bẹ urwu adujekwa.

Obenu opfu, eepfuẹpho
l'ọnu l'ọnu emeje g'a
kpaahaa nri.

24 Èku onye maru iphe bu
okpu-eze iya.

Obenu l'eme eswe k'omata bu
iphe, ọomitaje bu eme eswe.

25 A -gbaa ekebe, bu ire-lanụ bẹ
aadzọje ndzụ.

Obenu l'ekebe, aagba ọphu
e pfudu ire-lanụ bẹ
bukwa ughoshi.

26 Onye atsu Chipfu ebvu bẹ ẹka
ọ dakoberu kpọru akpaa.

Tẹme ọ buwaruro ẹka unwu
iya a-gbabajẹ je anọdu
zee ndzụ.

27 Atsu Chipfu ebvu bu ẹka
mini,
emeje g'anọdu ndzụ futaru;
ọ nọdu emeje g'amadụ
ta anmalahụ l'ọnyà,
anwuhu gbabẹru.

28 Oha, tsuru ẹrupfu abujeru
akpabiri eze.

Obenu l'oke amadụ,
enwedu nemadzụ bẹ
iyi yifuru.

- 29 Onye nweru òta-nshi bẹ
 iphe, edoje iya ẹn̄ya
 pakwaru ẹka.
 Obenu l'onye obu-ọku egoshije
 g'oombebe eswe.
- 30 Onye doberu ọkpoma
 guu emeje gẹ ndzu
 du ogwehu.
 Obenu l'ijiẹn̄ya emeje g'ọkpu,
 no l'ẹhu repyahụ.
- 31 Onye eme onye ụkpa ewere
 bukwa Chileke,
 meru iya nu bẹ ookwe une.
 Obenu l'onye emejeru onye
 adudu g'ọ du iya
 iphe-oma bu Chileke bẹ
 ọokwabe ùbvù.
- 32 Iphe, l'enwutajẹ ndu ẹjo-iphe
 tuja kpurumu l'alị;
 bu ẹjo-iphe ono,
 ẹphe eme ono.
 Obenu lẹ ndu pfuberekoto
 nweru ẹka ẹphe
 a-nodu zeeru ndzu
 m'obeta ẹphe
 nwuhuchakpoo anwuhu.
- 33 Mmamiphe aduje l'iphe,
 bukpuo obu ndu iphe
 edoje ẹn̄ya ree.
 Mbụ je akpaa l'echilabọ
 ndu bu omata bẹ
 oogoshijekwaphọ onwiya.
- 34 Apfubekoto ekutse ọha l'ophu.

Obenu l'iphe-ẹji bụ iphe-iphere
l'ẹhu ọhamoha.

³⁵ Onye-ozì, maru iphe bẹ
atụbajẹ onye eze l'ẹnya.

Obenu l'onye-ozì ọp̄hu bụ
iphe-iphere bẹ eze
atukoshijẹ
ẹhu-eghu iya.

15

¹ Op̄fu, e pfuru; a t̄o
nwẹhu yee ya Ọnu eselajẹ
oke ẹhu-eghu azụ.

Obenu l'ep̄fu op̄fu,
eme ẹhuka akpatajẹ
ọvuma.

² Ire onye maru iphe
emeje mmamiphe g'ọ d̄u
ree k'anụma.

Obenu l'Ọnu ọmata bụ iphe,
anọdujẹ alwa iya torotoro
bụ ep̄fu rwoorwoorwo.

³ Ẹnya Chip̄fu dzuru ẹkameka;
k'ọp̄hu ọ h̄uma-dzuru
onyemonye;
mb̄u ndu ẹjo-iphe m̄ẹ
ndu ọma.

⁴ Ire ep̄fu iphe, e-me g'e
wek̄orohu b̄ukwa oshi,
amijẹ ndz̄u ḡẹ mebyi.

Obenu l'ire ụghoshi etsuje
ndz̄u pyaapyaa.

⁵ Ọo onye-eswe ab̄ujeru;
nna iya -baar̄u iya mba;

- o too yedu iya ọnu.
 Obenu l'onye a hùru ahùhù;
 ahùta iya egoshi l'o
 nweru egomunggo.
- ⁶ Ụlo onye p̄f̄uberekoto b̄e
 iphe, vu oke aswa d̄u
 igwerigwe.
- Obenu l'okpoga onye ẹjo-iphe
 akpata b̄e l'akpatajeru
 iya opfu.
- ⁷ Ogbogborom̄onu onye maru
 iphe an̄duje araka
 nkwam̄nya araka.
- Obenu l'ọ t̄o b̄udu g'okpoma
 d̄u ọmata b̄u ono.
- ⁸ L'ẹnya Chipfu b̄e ngw̄eja,
 onye ẹjo-iphe egwe
 ab̄ujeru iya ẹbyi.
- Obenu l'epfufu, onye obu
 iya ḡuru ìph̄óró epfu
 an̄u iya ats̄oje iya r̄ikpotoo.
- ⁹ Ụzo ndu ẹjo-iphe ab̄ukotajeru
 ẹbyi l'ip̄hu Chipfu.
- Obenu l̄e ndu eme g'ẹp̄he
 b̄uru ndu p̄f̄uberekoto
 b̄e o yeru obu.
- ¹⁰ Ọ kwa chiip̄fuu b̄e aa-n̄u
 onye har̄u ọkpobe ụzo.
 T̄eme onye ọ d̄ukwanu ash̄i;
 l'aah̄ù iya ah̄ùh̄ù
 l'e-mechakwaa nw̄uhu.
- ¹¹ Al̄i-maa ȳe al̄i ọla-l'iswi
 t̄ukokwaru gheru ọnu

l'iphu Chipfu.

?Bụ-chia Ọkpoma amadụ te
egheduru ọnu l'iphu iya?

¹² Onye mgbọnu te eyejedu
ahùhù aahù iya obu.

Ọp̄hu o jejedu akpata
ishi l'ibe onye maru iphe.

¹³ Onye ẹhu atso uto bẹ
ip̄hu at̄sahuje at̄sahu.

Obenu l'onye iwe jiru obu;
edejeru yọkoo.

¹⁴ Ọkpoma onye iphe edoje
ẹnya ree l'anọduje eme
g'ọ maru iphe.

Obenu l'ọnu onye bụ ọmata
bụ nri iya bẹ bụ eme eswe.

¹⁵ Iphe, bụkpoo eswe ndzụ
ndu eje iphe-ẹhuka
abụkotajeeru phẹ phọ
mgburwashị ẹhu.

Obenu l'onye ọkpoma
at̄sahuje at̄sahu
bẹ tekenteke abụjeru iya
ọbo-iphe.

¹⁶ Ọ kakwa ree l'e nweru
ẹku nwanshị;
a nọdu at̄sụ Chipfu ebvu;
eme l'ẹku, jiru ẹkameka;
ẹgharashi d̄ukwanu.

¹⁷ Ọ kakwa ree l'iphe, bụ nri,
eeri b̄ya nwẹba, e yeru l'ophe;
n-yemobu d̄ukwanu;
eme l'e gburu eswi,

tsuru ẹba ata;
mkpọmashi dukwanu.

18 Onye obu-ọku akpalije
opfu akpali.

Obenu l'onye atarụ opfu
nshi abyanyije uswo
abyanyi.

19 Ụzo onye ẹnйiru eshi
bẹ eegudeje óbvú
tụ-chishia atụ-chishi.

Obenu l'uzo onye obu iya
guru ìphóró eshi abụjeru oji,
akwọ tẹretere.

20 Nwata, maru iphe emeje
g'ẹhu tsọ nna iya uto.

Obenu l'omata ta adudu iphe,
ogubeje ne, nwuru iya nu.

21 Eme eswe atsoje onye enwedu
egomunggo uto.

Obenu l'onye iphe edoje ẹnya
ree bu iphe,
pfuru nhamunha bẹ oomeje.

22 Iphe, nemadzụ riru
k'ememe bẹ o to mekotajekwa
mẹ a -chikoshiduru iya
okpobe idzu.

Obenu a -du igwe chikoshi
nemadzụ idzu l'o mee iphe,
o tuberu.

23 Amadzụ bẹ ẹhu atsoje uto
mẹ o -yee onu l'opfu ree.

Mbụ lẹ-a; l'onu, e yeru l'o
rwuberu iya atsoje

rìkpotoo.

24 Uzo ndzù anọduje eje ala l'eli
l'eli l'ẹka onye kwarù
ẹnya nọ.

Ọ bụru iya emeje g'ọ tọ lwa
alì alì larwua alì-maa.

25 Chipfu alashije ụlo onye
eku onwiya.

Obenu l'okoke alì nwanyị,
ji iya anọedu bẹ ọokpoje
ọkpo-kuu.

26 Ọriri, onye ẹjo-iphe riru
abujeru Chipfu ẹjo ẹbyi.

Obenu l'ọphu ndu dubebe
ree riru atsọje iya uto.

27 Onye ụghoro bụepho opfu
bẹ ọonoduje akpa
l'ibe iya.

Obenu l'onye kpọru ụphalazu
ashi bẹ ndzù a-du.

28 Onye pfulberekoto egudeje
ọkpoma iya rịada iphe
oo-pfu ariri tẹme l'o
pfua ya.

Obenu l'ọnu onye ẹjo-iphe
bụ njọ-opfu eshije iya
alwa torotoro.

29 Chipfu nọ ndu ẹjo-iphe
ụzenya.

Obenu l'ọonumaje olu ndu
pfulberekoto m'ẹphe
-pfuru nù iya.

30 Ẹnya, a tịsaru iphu atịsa

lee emeje g'èhu-ùtso
ji òkpoma.

Tème ozi òma nòdu emeje
g'òkpú gbashia ike.

³¹ Onye ngabèru nchì lẹ mba,
a barù iya; mbù mba
òphu emeje g'a nòdu
ndzù bẹ yẹe ndu maru
iphe e-mechaa nò
l'òkpoku lanù.

³² Onye ta adùdu iphe,
ò gùberu mba,
aabarù iya bükwa onwiya
bẹ ò tọ gùbeduru iphe.

Obenu l'onye abùjeru;
a -nòdu ahù iya ahùhù
l'òoba iya lẹ nchì
enwejeru egomunggo.

³³ Atsù Chipfu ebvu ezije
nemadzù mmamiphe.

Ewoze onwonye alì nòdu
esekutaje akwabẹ ùbvù.

16

¹ Iphe, nemadzù rìru
l'òkpoma iya bù iya bẹ ò dùru.

Obenu l'òphu e pfuru l'ònu bù
Chipfu bẹ ò dùru.

² Iphemiphe, nemadzù
emekpòò dùbe ree
l'ènya nkiya.

Obenu lẹ Chipfu maru iphe,
dù iya l'uche teke o

meru iya.

³ Woru iphe, bukpo iphe,
iimekpoo ememe ye Chipfu
l'eka;
huma l'iphe, bukpo iphe,
i chiru idzu ememe
e-mejeepho g'i chiru iya.

⁴ Iphemiphe, Chipfu meru
be o meru doberu onwiya;
mbu je akpaa le ndu
ejo-iphe be o meru
doberu eswe eze iphe-ehuka.

⁵ Ndu eku onwophe bukwa
eyi be ephe eme
l'anya Chipfu.

Ophu ii-makahukporu bu
l'a taa hadu phe g'a ta
hu phe ahuhu.

⁶ Oo n-yemobu yee epfu
ire-lanu be e gude edoshi
ejo-iphe.

O buru atsu Chipfu ebvu
emeje g'amadu te eme
ejo-ememe.

⁷ Teke iphemiphe, nemadzu
eme du Chipfu ree
be oomejecha mee ge
yee ndu ohogu iya du
le ree.

⁸ O kakwa ree l'e nweru
iphe nwanshi;
a pfubekwanu aka oto;
eme l'urwu paru aka;

Ọ bụru l'ụzo,
apfuduru-oto bẹ o shi.

⁹ Iphemiphe, nwoke e-me bụ
l'ime ọkpoma iya bẹ
ọorije iya dobe.

Obenu l'ọo Chipfu emeje gẹ
nzọkpa iya nguru
anguru.

¹⁰ Onye eze bẹ opfu,
shi iya l'ọnu adajẹ g'ozị,
shi Chileke l'ẹka.

Ọphu oogudejedu ọnu iya
pfuswee m'ọ nọdu
ekpe ikpe.

¹¹ Chipfu eele ẹnya g'e
gudeje iphe,
gbaru nụ tụa ẹrwa iphe;
ẹrwa iphe, atụtuduru
l'ụzo ẹregede bẹ dụ
Chipfu ree.

Ọ-nyị-túdíúú, nọkota l'ẹda
g'ọ ha bụkota iya
meru iya.

¹² Ndu eze bẹ eme ẹjo-iphe
abụjeru ẹbyi;
kẹle onye eze bụ
apfubekoto bẹ oogudeje
mee g'ọ nguru anguru.

¹³ Iphe, aduje ndu eze
ree bụ onye epfu iphe,
pfuru ọto.

Mbụ l'onye epfu iphe,
pfuru nhamunha bẹ ẹphe

agụbeje ọkpobe iphe.

¹⁴ Oke ẹhu-eghu onye eze bụkwa
iphe, ejeru ọnwu ozi.

Obenu l'onye maru iphe
abyanyịje iya.

¹⁵ Iphu -tụsahu onye eze;
l'a maru ị ndzụ dụ;
mbụ l'ị -tụba onye eze
l'ẹnya bẹ ọ dụje g'ẹka igwe
rwuru erwurwu
k'edze mini ishi-apha.

¹⁶ Hụmawaro g'ọ kabe ree
enweru mmamiphe eme
l'enweru mkpọla-ododo.

Mbụ ahọta nkwa ẹnya
haa mkpọla-ọchaa.

¹⁷ Ụzo, a tūru mkpoli,
ndu pfuberekoto tōru
te eshitajekwa ẹka
ẹjo-ememe dū.

Onye eche ụzo iya nche
bụ ndzụ iya bẹ ooche nche.

¹⁸ Eku-onwonye evujeru ụzo;
ọla-l'iswi etso iya.

Teke etu onwonye ẹpha
gbeshiru;
adarwu alị etsokwaru
iya phọ.

¹⁹ Ọ kakwa mma l'ị bụ onye
wozeru onwiya alị;
ị yiru ị ndu dū àgù;
eme l'unu ị ndu eku
onwophẹ swị tūko eke iphe,

unu kwataru l'okwata.

20 Onye angabeje nchi l'opfu
Chileke bu k'oma
anoduje etso iya.

Teme onye a goru ehu-utso
nu be o bu;
mbu onye dakoberu
Chipfu.

21 Ndu maru iphe l'ime obu phe
bu ndu eekuje ndu iphe
edoje enya ree.

Teme opfu, atso utso
le nchi nodu emeje
g'a ka anwuta iphe.

22 Nkwamenya bu ishi nggele
mini ndzu l'ehu ndu nweru
iya nu.

Obenu l'abaru onye-eswe
mba bukwa iphe-eswe
be o bu.

23 Okpoma onye maru iphe
anoduje eche onu iya nche.

Teme ogboromonu
iya nodu emeje g'a
nwuta iphe.

24 Opfu, atso utso le nchi du
g'ebakala manu-enwu.

O meje g'ehu tso nemadzu
utso.

Teme o nodu emeje g'okpu
gbakerehu l'iphe-ememe,
eme iya nu.

25 O duru uzo, abujeru:
nemadzu -nodu eshi iya

l'òoburu iya òkpobe ọ̀zo.
 Obenu l'ẹ̀ka ọ̀zo ono jeberu
 bẹ̀ ọ̀ bụ̀ ọ̀zo ọ̀nwu.

²⁶ Ọ̀o iphe, agụ̀ onye akanya
 anọ̀duje ejeru iya ozi.

Ọ̀ bụ̀ru ẹ̀gu, agụ̀ iya nù
 anọ̀duje akwaru iya ẹ̀vu.

²⁷ Ẹ̀jo nemadzù anọ̀duje achi
 idzu eme ẹ̀jo-iphe.

Tẹ̀me opfu, shi iya l'ọ̀nu nọ̀du
 adùje g'icheku ọ̀ku,
 ata ririri.

²⁸ Onye ẹ̀regede anọ̀duje
 akpa opfu.

Tẹ̀me onye asùlasu nọ̀du
 ebukahùje ndu eshishi
 ọ̀nyà ike.

²⁹ Onye anọ̀duje eme ndu ọ̀zo
 mkpawere bụ̀ edephu bẹ̀
 ọ̀onoduje edephu
 nwibe iya;
 duru iya shia ọ̀zo,
 adùdu ree.

³⁰ Onye ataburu nwibe iya ẹ̀nya
 bụ̀kwa ẹ̀regede bẹ̀ ọ̀ogba.

Tẹ̀me onye tagbaberu ọ̀nu
 bụ̀ru ẹ̀jo-iphe bẹ̀
 ọ̀ocho ememe.

³¹ Aka nka bụ̀ okpu-eze,
 dù biribiri.

Ọ̀ bụ̀ru onye ndzù iya
 pfuru ọ̀to bẹ̀
 oorwuje ẹ̀ka.

³² Ọ ka ree l'ì bú onye
atajẹru iphe nshi
eme l'ì bú onye ka ike
l'ọgu.

Mbù l'onye esedeje onwiya
kakwa ree;
eme l'onye alwùje ọgu
lwùta Ọha l'ophu.

³³ Ido bú atùtu bẹ aatùje iya.
Obenu l'Ọo Chipfu maru iphe,
oo-me.

17

¹ Ọ kakwa mma l'a
takpọerupho nwẹcha,
kpọhuru nkù;
nchì dùkwanu doo l'unuphu;
eme l'unuphu,
eegbushi anù gẹ ndu
abỌ iphe;
opfu nọdu adaphekwanu
iya.

² Onye-ozì, maru iphe bẹ
l'e-mechaa búru ishi nwa
nnajìuphu iya;
mbù nwa ọp̄hu anọduje eme
iphe-iphere ekpu ndu nwùru
iya nù.

Ooje l'emecha keta iphe nnajìuphu
g'ùnwu iya ketarù.

³ Ite bẹ e gude eghe
mkpọla-ọchaa egheghe.

E gude ọku ahù
mkpọla-ododo ama.

- Obenu l'ọo Chipfu bụ onye
 ahùje obu amadụ ama.
- ⁴ Onye eme ẹjo-ememe angabeje
 nchị l'ogbogboromọnu,
 epfu ẹjo epfupfu.
- Onye adzùje ụka nọdu
 angabeje nchị l'ire,
 epfu tuphutuphutuphu.
- ⁵ Onye achị onye ụkpa ọchi;
 bukwa Chileke,
 meru iya nù bẹ ọoko ọnu.
- Onye ete ẹswa ekpu eze
 iphe-ẹhuka, byaru nwibe
 iya bẹ ta adụkwa g'e meru
 g'a ta hù iya ahùhù iya.
- ⁶ Enweru ụnwu nwanwa bẹ bụ
 okpu-eze,
 e kpuberu onye-ishi-ẹwó.
- Tẹme nna bukwanuru iphe,
 ụnwegirima gude
 eku onwophẹ.
- ⁷ Onye egomunggo swehuru te
 epfujedu opfu,
 nweru ishi.
- Nokwaphọ g'onye bụ ishi
 agbaduru g'ọ tų-phuje ire.
- ⁸ Ụphalazu dų gẹ mkpuma,
 vu oke aswa l'ẹhu onye
 anùje iya nù; k'ọphu bụ:
 ọ -ghaa ẹkiya-a bụ ụpete;
 ọ -ghaa ẹkiya-a bụ ụpete.
- ⁹ Onye agùje nvù l'atụpya,
 a tųpyaru iya bụ n-yemobu

bẹ ookutse.

Obenu l'onye akpatsu opfu
akpatsu bụ ndu eeshishi
ọnyà ike bẹ oobukahuje.

¹⁰ A -baaru onye iphe edoje
ẹnya ree mba bẹ
oorwuje iya l'ẹhu;
eme l'Ọnu ẹchachi ụkporo
ise, e chiru ọmata.

¹¹ Onye ẹjo-ememe bụepho
iphe, oophubeje iphu
ememe bụ eme iphe,
a sụru g'o to meshi.

Ọle onye-ozì, ta aphụjedu
obu-imemini e-mechakwanaa
bya ahùà ya ahùhù.

¹² Ọ kakwa mma ẹ ne oduma,
a kùtaru ụnwu iya fùru
ngu l'ụzo;
eme l'i jefuru ọmata l'ẹka
oome eswe eswe.

¹³ Ọ -bùru ẹ nemadzu gude
ẹjo-iphe pfula ụgwo iphe-oma,
e meru iya bẹ ẹjo-iphe ta
abyakpọdaa abvụ abvụbvu
l'ibe iya.

¹⁴ Awata aba mba dụ g'egbuha
nggele, e gbuchiru
egbuchi.

Ọo ya bụ ẹ-a; haa opfu tẹme
uswo abata iya.

¹⁵ Aharu onye ẹjo-iphe enge;
yẹe anma onye
pfulberekoto ikpe

tùkokwaru bùru eme ẹbyi
l'iphu Chipfu.

16 ?Bù urwu gùnu bẹ okpoga
barù l'ẹka onye bù ọmata;
eshinu mmamiphe ta
agùdu iya agùgu?

17 Ndu eshi ònyà eyeje
nwibe phẹ obu
mkpùrumkpuru.

Tẹme nwune bùru iphe,
e swiberu ngu iya bù g'ọ
gbajẹru ngu mkpu teke
iije iphe-ẹhuka.

18 Onye enwedu egomunggo
anajẹ nwibe iya
mkpalẹka;
bya eworu onwiya sùbe
l'itumo.

19 Onye yeru aswọ ụswo obu
bùkwa iphe-ẹji bẹ o
yeru obu.

Onye wolinùkaru egomunggo
iya imeli bùru
ọla-l'iswi bẹ oole ẹnya iya.

20 Onye ọkpoma dù ẹji bẹ k'ọma
ta abyajẹkwaru.

Onye ire iya bù ụgho jiru
iya nọdu adabajẹ
l'iphe-ẹhuka.

21 Onye nwùtaru nwa nwoke;
ọ bùru ọmata bẹ aphù
tsọkwaru.

Ọphu ẹhu atsọjedu nna,

egomunggo swehuru
nwa iya uto.

²² Obu, atsò uto bu òkpobe
òbvu.

Obenu l'obu agbabuhu emeje
g'òkpu kpòhu nku.

²³ Onye èjo-iphe anatajè
uphalazu lè mpya;
k'òphu oo-me g'iphe,
pfuru òto dù nggòdogo
nggòdogo.

²⁴ Onye iphe edoje enya ree
bu mmamiphe bè oodobeje
l'egomunggo.

Obenu l'òmata bè enya iya
ejerwuje èka igwe beru
alì beru.

²⁵ Omata abujeru aphu tsòru
nna iya; bya aburu iphe,
atsò ilu l'èhu nwanyì,
nwuru iya nu.

²⁶ O tò dukwa ree ere onye
adudu iphe,
o meru nre.

Ophe o dukwapho ree g'e
chia ndu-ishi iphe
l'èphe meru iphe,
pfuru òto.

²⁷ Onye nweru egomunggo
epfuje opfu zee onu.

Teme onye obu-àgù buru
onye iphe edoje enya.

²⁸ Je akpaa l'onye eme eswe
bè eedobesujekwa l'ò

maru iphe mẹ ọ -buru
l'ọ nọ nwa
nggujungguji.

Tẹme a nọdu edobesuje l'ọ bu
onye iphe edoje ẹnya ree
mẹ ọ -buru l'oosedeye
ire iya.

18

¹ Onye akpa nkinyi iya
buepho iphe,
onoduje achọ bu iphe,
a-duru iya lẹ ree.

Tẹme okpobe mmamiphe
nọdu eghuje iya eghu.

² Omata bẹ nkwamẹnya ta
adujedu ree.

Iphe, atsoje iya utso bu g'ọ
pfu iphe, ee-me nọ.

³ Ejo-iphe -bya bẹ ntupya
anoduje etso iya.

Teke iphe-iphere byaru;
ekwe une etsokwaru iya
phọ.

⁴ Opfu, shi nemadzu l'ọnu
abujeru echi ogbu-mini.
Obenu l'ishi ẹka mmamiphe
futaru bẹ bu nggele,
asọ gborogboro.

⁵ Ọ tọ dukwa ree;
mbu eme eyeru onye
ẹjo-iphe.

Ọphu ọ dukwapho ree;

mbụ anma onye adudu iphe,
o meru ikpe.

⁶ Iphe, omata pfutaru l'onu
be yee ya emeje.

Teme o buru onu iya obu be
oogudeje eku echachi
oku.

⁷ Oo onu omata emebyije iya.
Teme ogbogboromonu iya
buru onya,
e gude anmata ndzu iya.

⁸ Asulasu anoduje atso ntumatu.
Ootukoje iphe, bu ehu voo
pfurupfuru.

⁹ Onye tu-gberu eka l'ozu,
ooje be yee onye
emebyishi
iphe emebyishi bukwa
nwune.

¹⁰ Epha Chipfu bukwa ulo-eli
ephekerephe,
shihuru dungudungu.

Ndu pfuberekoto nodu
agbabaje iya je anodu;
o to duedu iphe-onuka,
emekwadu phe nu.

¹¹ Uba onye nweru iphe bu
mkpukpu,
o kpuru kpushia ya ike.
Oo ya bu igbulo-ephekerephe,
ephe doberu g'o
gbobeje g'o to du iphe,
e-me phe nu.

12 Amadù bụ eku-onwonye
l'ime ọkpoma bẹ
ọokpajeru vuru ụzo mẹ
Ọ -bya l'ala l'iswi.

Ewoze onwonye ali
bụkwanuru akwabẹ
ùbvù bẹ oosetajẹ.

13 Onye teke anụmadu iphe,
eepfu;
o vuwaru ụzo tsẹe ya
ọnu bẹ ọ bụ eme eswe
bya abụkwaru iya
phọ eme iphe-iphere.

14 Ọ kwa obu nemadzu esedeje
ndzu iya mẹ iphe nọdu
eme iya.

Obenu l'obu korofuwa;
a taa nyaedu iya.

15 Onye iphe edoje enya ree
bẹ bụ iya akajẹ amaru
iphe tekenteke.

Teme onye mmamiphe nọdu
angabeje nchi g'ọ numa iphe,
e-me g'ọ kabaa amaru
iphe.

16 Eme iphe-oma asujeru
onye eme iya nụ ụzo.

Ọ nọdu emeje iya g'o jerwua
iphu onye parụ ẹka.

17 Onye lanu -vuru ụzo doo
edoo l'ọ dụ g'iswi dụ
iya mma jasuru onye k'ẹbo
abya eyeahaa ọnu.

- 18 Iphe, eese opfu bụ:
 a -tṭaru iya ido;
 opfu alaa;
 l'eegude nno gboo ndu
 eseshi opfu ike.
- 19 ArwṖ-butaa nwune ngu,
 i mesweru kakwa
 ẹhuka eme l'alwṖ Ṗgu
 lwṭa mkpṭkpu,
 kpṖru akpaa.
- Teme opfu, gṭ ẹ nwune
 ngu ese dṭkwa g'e
 gude ígwe kpa Ṗguzo
 yechia Ṗnu-ṭlo, a kpṭshiru ike.
- 20 Nemadzṭ egudeje opfu-Ṗnu
 pfutaru onwiya iphe,
 e-ji iya ẹpho.
- Ṗ bṭru iphe, shi iya
 l'ogbogboromṖnu
 bẹ oogudeje kpajia
 opfuru.
- 21 Ire tṭkokwaru ike kẹ ndzṭ
 yẹ k'Ṗnwu chiru.
- Ṗ bṭru ndu yeru iya obu e-ri
 mebyi, Ṗ mṭtaru.
- 22 Onye achṖ nwanyị,
 Ṗo-lṭ achṖkwa iphe,
 dṭ ree.
- Onye ono abṭjekwaru onye
 dṭ Chipfu l'obu.
- 23 Onye akpa nri anṖduje
 arwṖ g'a phṭaru iya
 obu-imemini.

Obenu l'onye nweru iphe
anỌduje aba mba.

²⁴ Onye eshi igwerigwe
ọnyà e-mechakwaa laa l'iswi.

Obenu l'o nweru ẹguru ọnyà,
akajẹ ngu anỌ ntse eme
lẹ nwune ngu.

19

¹ Onye bụ onye akpa nri
bya abụru onye ụta adụdu
lẹ ndzụ iya kakwa ree
eme l'omata,
eegudedu ire iya ẹka.

² Ọ tọ dụkwa ree lẹ nemadzụ
bụ onye iphe ehe ihee
ọphu o madụ iphe.

Ọzoo gẹ nemadzụ gude eme
ẹgwegwa je eshiswee
ụzo.

³ Eswe, amadụ eme
emebyijekwa ndzụ iya;
e -mechaa l'o woru iya
bobe Chipfu.

⁴ Ẹku -nọdu abya bẹ ọnyà
aduje igwe etso iya.
Obenu l'ụkpa achikaje ọnyà.

⁵ Onye agba ekebe,
abụdu ọkpobe opfu bẹ ta
anahụkwa g'o to je
iphe-ẹhuka iya.

Ọphu onye adzụje ụka aladu
mmanụ g'Ọ tọ dụ iphe
e-me iya nụ.

- ⁶ Ikpoto nemadzū anọduje
akpa ọzo g'ẹphe b̄uru
ndu d̄u onye-ishi l'obu.
Tẹme onyemonye b̄uru
ọnyà onye emejeru
nemadzū iphe-oma.
- ⁷ Onye akpa nri bẹ ad̄ukotaje
ndu ẹphe l'iya b̄u ash̄i.
Nokwapho gẹ ndu ẹphe l'iya
eshi ọnyà anọduje
agbaru iya ọso.
Ọonodujekpoo agba etso
phẹ arwo phẹ g'ẹphe sh̄iru;
ọle ọ tọ d̄udu onye ọphu
ọohuma.
- ⁸ Onye maru iphe eyeje onwiya
obu.
Tẹme ọ b̄uru onye iphe edoje
ẹnya ree bẹ k'oma
etsoje.
- ⁹ Onye agba ekebe,
ab̄udu ọkpobe opfu bẹ ta
anah̄ukwa g'o to je
iphe-ẹhuka iya.
Tẹme onye adz̄uje ọka
l'a-b̄ukwaru ọla-l'iswi.
- ¹⁰ Ọ kwa g'ọ tọ d̄udu nham̄unha
kẹ g'omata ri gw̄ogwoo
b̄ukwapho g'ọ kabaa ẹji
g'ohu b̄uru onye-ishi
unwu eze.
- ¹¹ Ọ kwa mmamiphe amad̄u
emeje g'ọ tar̄u iphe nshi.

Ọ bụkwarupho onwiya bẹ
 ookutse mẹ e -mee ya iphe-ẹji;
 ọphu o yeduru iya
 rọ ọnu.

¹² Eze -wata aba mba bẹ
 ọodujekwa g'ẹka oduma
 asụ ekiri.

Obenu lẹ nemadzụ -dụ iya
 l'obu bẹ ọoduje g'ẹka
 iji dashiru l'eli ẹswa.

¹³ Nwa, eme eswe bụkwa
 ọla-l'iswi bẹ ọ bụru
 nna iya.

Nwanyị, anọduje abapheru
 ji iya mba dụkwapho
 gẹ mini-odzeru,
 shi l'ẹswa-ulo ada
 paapaa.

¹⁴ Ulo yẹle ẹku onye eshijekwa
 l'onye nwe iya nụ sweru
 nwa iya.

Obenu l'ọkpobe nwanyị bụ
 Chipfu bẹ ooshije l'ẹka.

¹⁵ Ẹnyiru atuje oke mgbẹnya.
 Ọ bụru onye eme ẹnyiru bẹ
 ẹgu emeje.

¹⁶ Onye emeje iphe,
 a sūru g'e meje bụkwa
 ndzụ iya bẹ ooche
 nche.

Obenu l'onye iphemiphe,
 oome jiru ẹpho e-mechaa
 nwūhu.

¹⁷ Onye emeru ndu ụkpa

- iphe-oma bukwa
 Chipfu bẹ oojie ugwo.
 Teme o buru Chipfu
 e-mechaa bua ya nggo
 iphe, o meru.
- 18 Hùje nwa ngu ahùhù;
 teke iile ẹnya l'ìi-hùta
 iya iphe.
- B'ejekwa egude g'ooghu ngu
 l'ẹhu woru iya chigbua.
- 19 O kwa onye obu-oku
 bẹ obu-oku iya ebutajẹ.
- I -dzoo ya lẹ nanu;
 bẹ i dzojenu iya pho l'ozo.
- 20 Nujeru nemadzu opfu;
 ngabẹje nchi nata iphe,
 aaloru ngu ẹka lẹ nchi iya;
 l'e -mechaa bẹ ìi-buru
 onye maru iphe.
- 21 Amadu enwejekwaru ikpoto
 iphe,
 ọonoduje ari k'ememe;
 obenu l'oo ophu
 Chipfu chiru dobe
 mefutaje.
- 22 Iphe, aguje ẹgu l'ẹhu
 nemadzu bukwa eme
 ree ya.
- O kakwa ree lẹ nemadzu
 bu onye ukpa eme l'o bu
 onye ntuphu-ire.
- 23 Atsu Chipfu ebvu edujeru
 amadu duba lẹ ndzu.

Ọ bụru teke ọ dū nno bẹ
 oojije onye ọbu ẹpho;
 ọphu ọ dūdu ẹjo-iphe,
 erwuje onye ọbu l'ẹhu.

²⁴ Onye ẹnyiru abụjeru;
 o -jẹ etsuta nri;
 ẹka akwaa ya l'ochi.

Ọ tọ dūedu ike apali iya
 eye l'ọnu.

²⁵ I -chia onye mgbọnu iphe;
 onye amazidu iphe egude
 iya nwụta iphe.

Teke ị barụ onye iphe
 edoje ẹnya ree mba;
 l'o gude iya kabaa amaru iphe.

²⁶ Onye ana nna iya nfu;
 bya achifuje ne iya
 bụ iphe-iphere;
 bya aburu mkpatsu-aphu.

²⁷ Nwa mu; ị -haa angabe
 nchi l'iphe, eezi ngu;
 l'i phua ụzo amaru iphe.

²⁸ Onye agba ẹjo-ekebe achi
 iphe, pfulu ọto ọchi.

Teme ọnu onye ẹjo-iphe
 buerupho ẹjo-ememe bẹ
 ọonoduje elwee kwagbụu
 kwagbụu.

²⁹ Ndu njo-opfu bẹ e dobeakwaru
 iphe, ee-me phẹ edobe.

E dobeakwapho ẹchachi ala
 l'okpurukpu ndu-eswe.

20

- ¹ Onye mgbõnu bẹ mẹe bụ;
 mbụ lẹ mẹe, atsụ atsutsu
 bụkwa onye aba hanyìhanyi.
 Onye o duphuru ụzo ta
 amakwa iphe.
- ² Èhu -wata eghu eze eghu
 bẹ ọdujekwa g'ẹka
 oduma asụ ekiri.
 Onye kpatsukwanụru iya iwe
 tuphawaru ndzụ iya.
- ³ Onye agbalarụ opfu l'ụzo bẹ
 ùbvù anọdujekwa etso.
 Obenu l'ọo onye-eswe
 akwagebeje akwagebe
 aba mba.
- ⁴ Onye ẹnnyiru ta akojedu
 opfu teke aakoje iya.
 O -rwua l'akpakpa iya l'ọ
 wata arwọ arwọ;
 ọ tọ dudu iphe, ọo-rwọta.
- ⁵ Iphe, nemadzụ riru dobe
 l'ọkpoma dukwa g'ọ nọ
 l'ogbu-mini.
 Ọ bụru onye iphe edoje
 ẹnnya ree atsutaje iya.
- ⁶ Ndu dụ igwerigwe asuje
 l'ẹphe nweru n-yemobu.
 Ọle ?bụ awe bẹ ìhumakwanu
 onye apfushije ike l'iphe,
 o pfuru?
- ⁷ Onye pfuberekoto bẹ ụta ta
 adujedu l'iphemiphe,
 oome.

- Ọ -nọchaa laa; ụnwu iya
 abụru ndu a gọru
 ẹhu-utso nụ.
- 8 Onye eze -nọdu l'aba-eze iya
 ekpe ikpe bẹ ọ hụmaje
 ẹjo-iphe hụbe
 iya ama.
- 9 ?Bụ onye a-sụ l'obu dubebe iya
 sarisari;
 lẹ ya dubebe ree ọphu ya
 teke meswee iphe-ẹji?
- 10 E -gude iphe-ughoshi gude
 atụ ẹrwa iphe;
 ọzoo atụ ogologo iya
 bụkotaepho ẹbyi l'ẹnya
 Chipfu.
- 11 Ọo umere nwa atuje ọnu iya.
 Oomeje g'a maru ?umere
 iya guru egugu bya
 apfuru nhamunha?
- 12 Nchị, anụ iphe; yee ẹnya,
 aphụ ụzo
 bụ Chipfu tukuroru iya mee.
- 13 Gẹ mgbenya ta atsonukajekwa
 ngu utso;
 ọdumeka bẹ ịi-kpakwa nri.
 Nwụjeru ẹnya;
 hụma l'ii-nweru nri
 nweru k'etsutsu iya.
- 14 Onye azụ aswa asuje l'aswa,
 ọozu renụkaru ire.
 Ọle ọ -tugbuepho l'o gude
 iphe ọbu,
 ọ zụru ọbu kuahaa onwiya.

¹⁵ Mkpọla-ododo dū; mkpuma,
oke aswa dū tūko
ẹkameka.

Obenu l'Ọnu, epfu opfu,
egoshi mmamiphe
būkwa ọ-dū-ūko-lẹ-mba.

¹⁶ Nemadzū -sū l'ọo onye ọ
madū bẹ ya a-nọduru l'itumo;
natakwa iya uwe iya.

Gudeshikwaa ya mẹ ọ -būru
onye ọhozo bẹ ọ nọru
l'itumo ọbu.

¹⁷ Nri, a kparū l'ugho atsoje ọtso
mẹ a -nọdu eri iya.

Ọle e -mechaẹpho;
ọnu aburu onye riru
iya nū ẹjirija.

¹⁸ Ị -nọdu achi idzu iphe, ii-me;
kpajẹada ishi.

Teke ịibya eje ọgu;
kpaada ishi g'e goshi ngu
g'ii-me iya.

¹⁹ Onye asū asūlasu l'edoje
iphe, a sūru iya g'ọ tọ
dūkwa onye oo-doru
iya.

Ọo ya bụ; ị -huma onye
phenūkaru opfu;
kparū iya l'aphara.

²⁰ Onye ephu nna iya;
ọzoo ne iya iphu bẹ ọku,
ọ gūtaru a-nahūkwa iya
nyihu l'echi abali-ishi.

21 Èku, a kparù lẹ gburugburu
ta abụkwaru onye
kparù iya nù iphe-oma
l'ikpazù iya.

22 B'asụkwa l'ọo gụbedua l'a-pfù
nemadzù ụgwo iphe-ẹji,
o meru ngu.

Nọdu kwabẹru Chipfu;
l'ọo ya a-dzọ ngu.

23 Ndu gude iphe-ughoshi gude
atù ẹrwa iphe bụkwa
ẹbyi bẹ ẹphe eme
ekpu Chipfu.

Mbụ l'egude iphe-eregede atù
ẹrwa iphe ta adudu iya ree.

24 Eshinu ọ bụ Chipfu anọduje
akpọ-ziru nemadzù ụzo;
?denu gẹ nemadzù
e-shi mee g'ụzo iya doo
ya ẹnya?

25 Ọ bụkwa agbaru onwonye
ọnyà mẹ nemadzù dobe
iphe iche sù l'ọ bụ kẹ
Chileke l'ẹbe ọ rị iya arịri.

E -mechaa; ọ taaha onwiya
uta iphe ono,
o riburu nte iya ono.

26 Onye eze, maru iphe
aphuchaje ọha iya
g'onye aphucha ẹswa ereshi
shi nno hoshia ndu
ẹjo-iphe;
bya egude iphe, e gude

echi ereshi chia phẹ
pyakapyaka.

²⁷ Obu nemadzū bụkwa iya bụ
ọku orọku Chipfu.

Oogudeje iya avọfutagbaa
iphemiphe, dū nemadzū
l'ime.

²⁸ Onye eze, yeru ndu ọ bụ eze
phẹ obu bya apfube ire iya
oto l'iphu phẹ ta adukwa
iphe-ọnuka,
emeje iya nū.

Ọ bụru n-yemobu emeje
g'aba-eze iya ono
shihu dūngudungu.

²⁹ Iphe, ụnwokorobya gude etu
onwophẹ ẹpha bụkwa
ike phẹ.

Ẹwó, dū l'ishi bụkwanuru
iphe, ọgerenya gude
egbu nwịnwii.

³⁰ Ọ kwa ẹka-nchị yẹ echibashị
ọnyá l'ẹhu bẹ eegudeje
safu ẹjo-ememe;
mbụ l'ọo gbabugbabu bẹ
e gude edozi ime
ọkpoma amadū.

21

¹ Ọkpoma onye eze
bụkwa nggele, nọ l'ẹka Chipfu,
bụ ẹka Chipfu sūru g'ọ
sọru shia bẹ ooshije.

- ² Iphemiphe, nemadzu eme
 apfujeru nhamunha
 l'anya onye obu.
 Obenu l'oo Chipfu maru obu
 onyemonye.
- ³ Eme iphe, du ree bya apfuru
 nhamunha be Chipfu
 kakwa anata eme l'egweru
 ngweja nu iya.
- ⁴ Ekobe enya l'eli waa ekunuka
 onwonye; mbu ororo,
 ndu ejo-iphe
 atu bukotakwa iphe-eji
 l'iphu Chipfu.
- ⁵ Iphe, onye akanya chiru idzu
 ememe be eeritaje urwu.
 Nokwapho g'achi iphe oku
 atuje ukpa.
- ⁶ Eku, a kparu le
 tuphutuphutuphu ta
 adudu g'ono-bejeru
 l'oophukashihu.
 Teme ndu akpa eku l'uzo,
 du nno bu onwu
 be ephe achu.
- ⁷ Oo ehuka ehuka,
 ndu ejo-iphe eme be
 e-kpofu phe ekpofu.
 Kele ephe jikaru eme iphe,
 pfuru nhamunha.
- ⁸ Ndu ejo-iphe be anoduje eshi
 uzo, apfuduru-oto.
 Obenu l'umere onye iswi

dū mma apfūjeru
nhamūnha.

⁹ O kakwa ree g'ì kwata je
eburu lẹ mgborūlo
eme lẹ gū lẹ nwanyị,
anọduje abaphe mba
tekenteke bu l'ūlo.

¹⁰ Obu onye ẹjo-iphe bụepho
ẹjo-iphe anọduje evu
iya evuvu ememe.

Ophu ọophujeduru ndu
ẹphe l'iya bu obutobu
obu-imemini.

¹¹ A -hùà onye mgbọnu ahùhù;
onye amazidu iphe
egude iya nwụta iphe.

Teke ì kpọ-ziru onye maru
iphe ụzo;
yẹbedua l'onwiya egude
iya kabaa amaru iphe.

¹² Onye ono, pfulberekoto ono
tubekwaru nvọ l'iphe,
oo-me ụlo ndu ẹjo-iphe.

Mbụ l'ọopalitaje phẹ tụa gbaa;
ẹphe aburu mkpurupyata.

¹³ Onye tsuchiru nchị gẹ ya ta
nụma olu-ekwa onye ụkpa
l'a-ranaa nkiya ujiku lanu;
ọ tọ dudu onye angaru
iya nchị.

¹⁴ Iphe-oma, e meru lẹ mpya
egboje ẹhu-eghu.

Teme ụphalazu, a phaberu

l'uwe nū nōdu
echinyijekwapho oke
ẹhu-eghu.

¹⁵ E -kpee ikpe, p̄furu ọto
bẹ ọotsoje ndu
p̄fuberekoto ụtso.

Ọ nōdu eyejekwanū ndu
ẹjo-iphe ebvu.

¹⁶ Onye lekeberu ẹnya haa eshi
uzo nkwaṁnya je
eshia uzo ọzo
bū ẹka oojeje atutu unme
bū l'ẹka unwu maa turu
ndzukọ.

¹⁷ Onye yeru obu l'emereme
l'e-mechaa kpa nri.

Ọphu onye yenukaru obu lẹ
mẹe yee manū abyadu
aburu onye nweru iphe.

¹⁸ Ndu ẹjo-iphe l'alaje l'ọchi ndu
p̄fuberekoto.

Nokwaphọ gẹ ndu e gudedu
ire phẹ ẹka adabajeru
ndu obu phẹ guru
ìphóró.

¹⁹ Ọ kakwa ree g'ì kwata je
eburu l'echiẹgu
eme l'ìilu nwanyì, gū l'iya bụ;
ẹhu nōdu anọduje egbu
iya egbu;
ọ nōdu anọduje abaphe
mba tekenteke.

²⁰ L'ulo onye maru iphe bẹ

eenwejeru mkpuru,
 ọkpobe nri dū mē
 ọkpobe manū.

Obenu l'omata atukoje iphe,
 o nweru rifu.

²¹ Onye achị nta apfubekoto
 yēe nta n-yemobu
 l'achotaje ndzū.

L'ookpaa ẹku bya aburu onye
 akwabẹ ùbvù.

²² Onye maru iphe bẹ aduje ike
 tsoo mkpukpu onye
 ike ọgu;
 kwatsushia akpaa akpaa,
 ẹphe kpọ-pheru
 onwophẹ dakobe.

²³ Onye eche ọnu iya nche bya
 eche ire iya nche
 bẹ ezehujeru ọla-l'iswi.

²⁴ Onye eku onwiya bya etse
 etsetse bẹ ẹpha iya bụ
 onye mgbonu.

Onye ono bẹ umere iya
 l'oplu abukotajeru
 eku-onwonye
 eku-onwonye.

²⁵ Ọ kwa iphe, agụ onye ẹnyiru
 egbuje iya;
 kẹle ẹka iya ẹphenebo te
 ekwedu eje ozi.

²⁶ Mbọku-mbọku bụ iphe,
 anọduje agụ iya nū bụ
 g'ọ kabaa enweru iphe.

Obenu l'onye p̄f̄uberekoto
emeje iphe-oma m̄ia
ya ɛnya.

²⁷ Ngw̄ɛja, onye ɛjo-iphe
egwe bukwa ɛbyi b̄ɛ
ɔonoduje eme.

Ọp̄hu ọ b̄uro onye eje ep̄fu
k'ọp̄hu o gude ɛjo
egomunggo bya
egweeru iya.

²⁸ Onye agba ekebe,
ab̄udu ọkpobe op̄fu
a-b̄ukwaru ọla-l'iswi.

T̄eme onye ngab̄eru iya nch̄i
b̄ɛ ee-mebyishikwa jas̄u
l'ojeje.

²⁹ Onye ɛjo-iphe b̄ɛ
agbanw̄ubeje ip̄hu
ɛhuka ɛhuka.

Obenu l'onye obu iya ḡuru
ìphóró l'emeje g'ùzo iya
nḡuru anḡuru.

³⁰ Ọ t̄o dukwa mmamiphe;
ọzoo iphe edo ɛnya;
ọzoo idzu, aach̄i ach̄ichi,
aa-s̄u l'ọo g'e mee ya
mebata Chipfu.

³¹ Inya b̄u iphe, e meru iya
kwab̄eru b̄u mb̄oku
eje ọgu.

Obenu l'onye b̄u iya b̄u l'e
mekpee l'ọgu ọbu
b̄u Chipfu.

22

- ¹ Ọkpobe ẹpha kakwa ree
 ahata eme l'enweru iphe,
 parụ ẹka.
 Tẹme eme odoo ka
 mkpọla-ọchaa yẹle
 mkpọla-ododo ree.
- ² Iphe lanụ, dụ l'ẹhu
 onye nweru iphe bya adụ
 l'ẹhu onye akpa nri
 bụ l'ọo Chipfu mekọtaru
 ẹphenebo.
- ³ Onye nweru egomunggo
 ahụmaje iphe, bụ ẹjo-ememe
 domia onwiya.
 Obenu onye amazidu iphe
 anọdujeepho eje dukuu
 dukuu g'ooje jeye l'ọdalahu
 l'iphe-ẹhuka, nọ iya nụ.
- ⁴ Ewoze onwonye alị yẹe atsụ
 Chipfu ebvu l'emeje
 g'e nweru iphe;
 tẹme ọ nọdu emeje g'a
 kwabẹ amadụ ùbvù bya
 emekwaphọ g'e nweru ndzụ.
- ⁵ Iphe, a tọru l'ụzo, onye
 ẹjo-iphe eshi bụkwa
 óbvú yẹle ọnyà.
 Obenu l'onye eche ndzụ
 iya nche bẹ anọduje
 iphemiphe ono ụzenya.
- ⁶ Zia nwata ụzo, gbaru iya
 l'eshishi.

Ọ -bụerupho ọgerenya;
 ọ tọ byadu aha iya ahaha.

⁷ Ọo onye nweru iphe abụjeru
 ishi onye akpa nri.

Teme ọ bụru onye ji ụgwọ
 abụjeru onye-ozu onye
 o jitaru iya.

⁸ Onye akụ eme ọjọ-ipe
 g'akpuru iphe bẹ bu iphe,
 ọonoduje awoko bu iphe-ọji.

Teme mgboro ọhu-eghu,
 ọ pa e-mechaa darwua ali.

⁹ Onye eme iphe-oma shii bẹ
 aa-goru onu-oma nu;
 kẹle owojeru nri iya
 ekeru ndu ukpa.

¹⁰ A -chia onye mgbonu;
 opfu alaa.

¹¹ Onye yeru okpoma charachara
 obu;
 teme opfu iya ndu aduje
 belebele bẹ e-shita onye
 eze onya.

¹² Chipfu anoduje eleta ọnya g'ọ
 to du iphe, e-me onye
 maru iphe.

Obenu l'opfu onye eegudedu
 ire iya ọka bẹ oomeje
 g'ọ to du iphe, ọo-bu.

¹³ Onye ọnyiru asuje:
 "Tuswekwa! Oduma
 nokwa l'uzo!

Oo-gbukwa mu me mu lufu

gbororo!”

¹⁴ Ọnu nwanyị ovuọba bụkwa
iduma, dū wukirima.

Ọ bụru onye Chipfu atukoshi
oke ẹhu-eghu iya
a-daba iya.

¹⁵ Eme eswe swekọkwaru
onwiya nọdu l'ọkpoma
nwatanshịi.

Ọ bụru ẹchachi, e gude ahù
iya ahùhù l'a-chị-mihu
iya g'ọ tọ dūhe iya.

¹⁶ Onye eme onye ụkpa ewere
gẹ ya a-ka enweru iphe;
yẹle onye anọduje anụ
ndu nweru iphe iphe;
e-mechaa tuko bụru
ndu ụkpa.

Akpuru opfu ụkporo l'iri,
shi l'Ọnu ndu maru iphe

¹⁷ Ngabẹ nchị nụma olu-opfu
ndu maru iphe.

L'i woru ọkpoma ngu kpọru
ye l'iphe, mu ezi.

¹⁸ Noo kẹle ọo-duru ngu lẹ ree
mẹ i woru iya dobe l'ime
ọkpoma ngu.

L'ị kpukwaru iya phọ l'Ọnu
tekenteke.

¹⁹ Ọo ya bụ k'ọphu ịi-kporu obu
yeru Chipfu.

Ọ kwa mu ezi gụbedua
gẹdegede iphe ntanu.

- 20 Ètu ètu obu, mu ezi obu bẹ
 mu dekwaru edede l'èkwò
 deta iya ụkpòrò l'ìrì;
 mbụ akpuru-opfu,
 l'agba amadụ unme;
 tẹme ọ bụru opfu, bụ:
 i -mee ya l'ọ duru ngu
 lẹ ree.
- 21 Ọ bụ opfu, mu pfuru gude zia
 ngu ọkpobe opfu;
 yẹe opfu, gbaru k'adakobe;
 k'ophu ịi-maru ọkpobe ọnu,
 ii-yeru onye ziru ngu nụ.
- 22 B'anakwa onye ụkpa nwophu
 o nweru opfu l'ọ tọ dudu
 g'ọ dū iya.
- Ọphu i gwekwa onye iphe-ẹhuka
 byaru arakabya l'ulo-ikpe.
- 23 Kẹle Chipfu e-mechakwaa
 gbaaru phẹ ọdzori;
 gude ndu ono,
 shi ana phẹ nfu ono nalata
 phẹ nfu nkephẹ.
- 24 Gẹ gụ l'onye obu-ọku te
 eshikwa ọnyà.
- Ọphu unu l'onye ẹhu eghuje
 eghu ẹgwegwa
 aswịkwa ọswi.
- 25 Ọ -dumeka bẹ ịi-nwụkwa
 ẹka iya; l'i je adalahụ l'iphe,
 ị gbaduru ẹnya iya.
- 26 B'abụkwaru onye eyeje ẹka
 l'eye iphe l'itumo.

Ọzoo onye anajẹ oji-ugwo
 mkpalẹka;
 27 kẹle i nwedu iphe,
 ii-gude pfula ya;
 bẹ aa-pachakwa paa iphe,
 i zẹje azẹe.
 28 Ta aphofukwa mkpuma
 ndiche unu phẹ gude
 kpaa oke alị.
 29 I -hụmakpoo onye chiru upfu
 yee l'ozu, ooje ejeshi iya ike;
 maerupho l'oo-mecha jeeru
 ndu eze ozi.
 O too jeduru ndu aamadụ
 ẹpha phẹ ozi.

23

1 Unu l'onye bu ishi -tuko
 nodu abya erigba nri;
 makwaru ẹgube onye gu l'iya no.
 2 Wokwaru mma dabẹ
 onwongu l'ẹkpiri mẹ
 i -buru onye ẹkpiri.
 3 B'aphukwaru nri,
 ọonu ngu kpaakpaakpaa;
 kẹle nri ono bukwa nri
 ọhutama.
 4 B'emebyishikwa onwongu lẹ
 g'ii-me nweru iphe.
 Makwaru iphe jetajẹ ghaa
 ẹnya.
 5 Kẹle ẹku abujekwaru:
 a -bya aji ẹnya birimu
 l'ọ buwaru phuchamu.

Ẹphe asashìchaa ébà g'ugo
 phehuchaa pheba
 l'akpaminigwe.

⁶ B'erijekwa nri, onye ụswara
 shiru; mbụ g'ẹguru iphe,
 o shiru ta agụjekwa ngu ẹgu;
⁷ kẹle ọ kwa g'ọriri,
 dū iya bụ g'ọ gbaru.

Ọo-ngụkpokwaru ngu nri
 sū ngu: “Riarọ nri!
 Nggẹro ngua!”

Ọle iphe ono, oopfuo ono bẹ
 oopfukọta l'eli ọnu.

⁸ I -ria ya bẹ ịi-gbọkwa
 nwọphu i riru.

Ajaja, ị jaru iya aburu ngu
 ọla-l'iswi.

⁹ B'epfujekwa opfu yeru ọmata;
 kẹle oo-wokwaru
 mmamiphe ono,
 shi ngu l'ọnu ono nmaa
 phulaphula.

¹⁰ Ta aphọfukwa mkpuma,
 a kpọberu e -shi ẹ
 ndiche gude kpaa
 oke alị.

Ọphu i gbuswetakwa ókè
 bahụ l'alị onye nna
 iya anọedu;
¹¹ kẹle onye agbarụ iya mkpu
 shihunụkakwaru ike.

O je l'e-mechakwaa gbaaru
 iya ọdzori.

- 12 Ngabẹje nchì nwuta iphe,
eezi ngu.
Mbụ-a; wojeru nchì gboberu
opfu onye maru iphe.
- 13 B'ahakwa ahù nwata ahùhù,
gbaru iya nù;
l'ọ tọo nwuhukwa mẹ
i chia ya iphe.
- 14 Chia ya rọ echachi dzotachia
ndzụ iya g'ọ tọ la maa.
- 15 Nwa mu; iphe, e-me g'ẹhu
tsọo mu utso
bukwa l'ì bụ onye maru
iphe.
- 16 Mbụ l'ime obu mu bẹ ẹhu
a-tsọ ntumatu
mẹ ọnu ngu -nọdu epfuje-a
iphe, pfuru nhamunha.
- 17 B'ekwekwa g'i gude obu ngu
koaharu ndu iphe-ẹji
okophoo.
Iphe, a-nọduje evu ngu
evuvu buchikwaaru
atsụ Chipfu ebvu.
- 18 Noo l'ì maru l'iphu a-duru
ngu lẹ ree.
Ọphu iphe ono, agụ ngu nù
ono ejedu mgbabirishi.
- 19 Ngabẹ nchì nwa mu;
maru iphe.
Wojeru obu dobe l'uzo,
pfuru ọto.
- 20 B'etsokwa ndu ngunukaru mẹe;
ọzoo ndu rinukaru nri.

21 Kẹle ndu ngunukaru mẹe
yẹe ndu ẹkpiri akpajẹkwa
nri.

Mbụ l'enyiru e-mechakwaa
nmabẹ phẹ nkịrika
ẹkwa.

22 Ngabẹjeru nna ngu nchị;
mbụ onye ono,
bụ iya yeru ime
ngu ono.

Ọphu ị sụkwa lẹ ne ngu ta
adụedu iphe,
ị gụberu iya opfu l'ọ
bụwaa ọgerenya.

23 Zụta ire-lanụ! Be rep hukwa
iya azụ!

Maru iphe! Bụru onye a hùru
àhùhù;
yẹe onye iphe
edoje ẹnya.

24 Nna onye pfulberekoto bẹ ẹhu
atsọje ụtso shii.

Tẹme onye maru iphe nọdu
aduje onye nwuru iya
nụ ree.

25 Gẹ nna ngu yẹe ne ngu
tekwaa ẹswa ẹhu ngu!

Mbụ-a; g'onye ono,
huru mgbụ ngu ono
tekwaa ebvu ẹhu ngu!

26 Nwa mu; worurọ ọkpoma
ngu nù mu!

G'ẹnya dụnụ ngu l'iphemiphe,
mu eme.

27 Kẹle nwanyi-ovuoba bukwa
iduma,
dalahuru tukirima.

Nwanyi, eme eji buru obvu,
turu enu omilomi.

28 O kwa ge ndu abalidebvu
akwabegeru nemadzū
l'egbudu-a bu
g'onoduje kwabe.

Teme o nodu emeje ge ndu
e gudedu ire phe eka
paa igwerigwe
l'echilabo unwu-eliphe.

29 ?Bu onye bu onye a turu
onu?

?Bu onye anoduje agu aphu?

?Bu onye esephe opfu opfu?

?Bu onye epfuphe l'e mee ya
ophuu mee ya ophuu?

?Bu onye be eemekaje
iphe-eheni?

?Bu onye be enya eke
meeme?

30 Oo ndu anoje eriri
nggeringge le mee.

Ndu etsojeru aghaphe achō
mee, a gwagheru
agwaghe.

31 Te elejekwa mee enya teke
ooke uswe-uswe;
teke oota kpitikpiti l'okoro,
e yeru iya;
teke o toru nwehu alwa
kpetee.

- ³² E -mechaa bẹ ọotaje ẹru
g'agwọ.
Ẹru iya nọdu ereje ire
g'ẹru ogiji.
- ³³ Noo teke ẹnya ngu a-wata
ahuma iphe, du ọduge.
Egomunggo ngu awata ari
iphe, gbachiru ẹnya.
- ³⁴ Noo teke i-i-du g'onye zẹ azẹ
l'echilabọ eze-ẹnyimu;
mbu g'onye zẹ l'eli iphe,
e bvuberu l'eli
ugbo-mini.
- ³⁵ L'i wata ara su: “Ẹphe
etsugbua mu-o!
Ọle e te mekakwaru
mu iphe.
Ẹphe etsukwa mu otsukputu;
ọle o to rwudu mu l'ẹhu.
?Bu teke ole bẹ mu
a-gbalihukpo?
Mu -gbeshi bẹ mu a-watakwa
achọ mẹe ọzo.”

24

- ¹ B'ekokwaru ndu anọduje
eme ẹjo-ememe okophoo!
G'ogbo phẹ b'agujekwa ngu
ẹgu etsotso!
- ² Kẹle obu phẹ anọduje achi
idzu mkpamẹhu.
Ọ buerupho eme opfu bẹ
ẹphe egudeje ọnu phẹ
achi idzu iya.

- ³ Ọo mmamiphe bẹ eegudeje
akpu ọlo.
Ọ buri nkwaṁnya bẹ eegudeje
mee ya g'o shihu ike.
- ⁴ Ọ buri egomunggo bẹ eegudeje
dozia ọma-ọlo iya;
chiru ngwa-ọlo, ere ire;
tẹme ọ nọdu ama mma
gude dozia ya.
- ⁵ Onye maru iphe bẹ ike
dukwa shii.
Onye nweru egomunggo
nọdu anọduje anwuta
iphe tekenteke.
- ⁶ I -nọdu abya eje ọgu bẹ onye
ii-nọdu ele ọnya iya bu
onye e-goshi ngu iphe,
ii-me.
Teke ọ dukwanu ngu g'i
mekpee ndu unu
l'ẹphe alwu ọgu;
ndu ii-nọdu ele ọnya phe
aburu ndu a-nọdu
akpo-ziru ngu ọzo.
- ⁷ Mmamiphe panukakwaru
phengara l'ẹhu
onye-eswe.
O -jee l'ẹka e dzuru opfu
l'edupfu;
o to nweduru ọnu-opfu.
- ⁸ Onye anọduje achi idzu
ẹjo-iphe tekenteke
bẹ aa-su l'ọ bu onye
ẹregede.

⁹ Achì idzu eme eswe bụ iphe-ẹji.
 Ọp̄hu onye mgb̄onu ad̄ujedu
 ndiphe ree.

¹⁰ Ike -ad̄udu ngu teke iije
 iphe-ẹhuka bẹ ị d̄ukwa
 arw̄uhu ọkpobe ad̄udu.

¹¹ Dz̄otan̄u ndu a kp̄u eje
 egbugbu.

Sephunu ph̄e az̄u;
 mb̄u ndu ono l'akp̄o
 galagala eje ala l'ẹka
 aa-ph̄u ph̄e t̄erii ono.

¹² Teke ị s̄uru: “?Anyi
 makwan̄uru iphe,
 eme n̄u?”
 bẹ onye ono, enyoje obu
 nemadzu ono manar̄u-a
 iphe, iime.

Onye ono, b̄u iya edozi ndz̄u
 ngu ono man̄urupho iphe,
 eme n̄u.

Ọ b̄uru iya e-mechaa pf̄ua
 onyemonye ụgwo g'iphe,
 o meru gbaru.

¹³ Rije man̄u-ẹnwu; nwa mu;
 k̄ele ọ d̄u ree.

Mb̄u l̄e man̄u-ẹnwu,
 e metaru l'ẹbakala-ẹnwu
 a-ts̄o ngu ụtso l'Ọnu
 shingushingu.

¹⁴ Makwarupho l̄e mmamiphe
 d̄u ree l̄e ndz̄u ngu.

Ị -maru iphe bẹ obunggo

dùkwaru ngu iya.

Ọp̄hu iphe ono, aḡu ngu n̄u
ono ejed̄u mgbabirishi.

¹⁵ S̄u-a; gube onye ẹjo-iphe;
b'ejekwa ibe onye
p̄f̄uberekoto je
akwageberu iya;
Ọp̄hu i jekwa ibe iya je iya
akwagwo!

¹⁶ K̄ẹle onye p̄f̄uberekoto -dakwaa
iko m̄ẹ ọ -daru ugbo ẹsaa;
ọ gbalihujekwaph̄o.

Obenu l'onye ẹjo-iphe b̄u
ọla-l'iswi akwatsuje iya.

¹⁷ G'ọ t̄o ts̄ojekwa ngu ụtso
l'onye op̄fu ngu daru.

Ọp̄hu i tekwa ẹs̄wa l'okpoma
ngu l'up̄fu d̄uru iya.

¹⁸ Ọdumeka b̄ẹ Chip̄fu
a-n̄umakwa ọchi ono
iichi iya ono;
l'ọ d̄u iya ẹji;
l'ọ par̄u onye ono haa;
ọ t̄o d̄uedu iphe,
o mekwad̄u iya.

¹⁹ G'iphe, eme l'ẹhu ndu
eme ẹjo-ememe te
erwujekwa ngu l'ẹhu.

Ọp̄hu i kojekwaru ndu
ẹjo-iphe okophoo.

²⁰ K̄ẹle onye ẹjo-ememe be e tee
bukwa obunggo-oma.

T̄eme or̄oku onye ẹjo-iphe je

l'eme tsurikitiki.

²¹ Nwa mu; tsujekwa Chipfu
ebvu;
l'ìitsukwapho
onye eze ebvu.

Ọphu i tsokwa ndu
ekwefujeru phẹ ike;
²² kẹle Chipfu yẹe onye eze
ono bẹ e-mekwa
g'ọla-l'iswi tẹ ngu l'ụpfu.

?Bụ onye maru gẹ mgbupya
phẹ e-jeberu phẹ
l'ẹhu?

²³ Ndu ọwa-a bụkwapho opfu,
shikwapho ndu
mmamiphe l'ọnu:

Abọ nemadzụ ẹbo mẹ
a -nọdu ekpe ikpe ta
adukwa ree.

²⁴ Mbụ l'onye saru ọnu sụ
onye-ikpe nmaru l'ọo ya bẹ
iswi dụ mma
bẹ ee-phukwa iphu lẹ
mkpukpu lẹ mkpukpu;
tẹme ọhamoha ajikakota
iya.

²⁵ Obenu l'ọo-duru ndu ono
lẹ ree;
mbụ ndu ekpeje ikpe nmaa
ya onye o rwuberu.

Ndu ono bẹ ee-kebe l'ọma
ọkpobe ekebe.

²⁶ Epfu ire-lanụ gude yee
ọnu l'opfu bụkwa

n-yemobu bẹ ọ bụ.

27 Vukpọadaru ọzo jechaa ozi,
duru ngu l'etezi;

L'ì bya ejeẹbekpoo ozi,
duru ngu l'ẹgu;
tẹme l'ì watawaro akpu
ulo ngu.

28 B'agbakwaru nwibe ngu ekebe
l'ẹbe ọ dọ iphe,
o meru.

Ọphu i gudekwa ọnu ngu ono
duphua nemadzụ.

29 B'asụkwa l'ii-melata iya iphe,
o meru ngu;
l'ì-pfụ nwoke ono ụgwo
iphe, o meru.

30 Mu ghatajeru ẹka onye
ẹnyiru kọru opfu.

Mbụ lẹ mu jeru je eshisweta
opfu-vayinu onye
enwedu egomunggo.

31 Ọ tukoepho ẹkameka fukota
ẹwu-óbvú kẹ garawuu.

Tẹme ẹswa mmanu tuko opfu
ọbu nata.

Igbulo mkpuma, e shi gude
gbaa ya mgbabu
dakashihuchawaa.

32 Mu bya awata arị iphe ono,
mu hụmaru ono l'ime
okpoma mu;
bya egude iphe ono,
mu hụmaru ono gude

nwụta iphe.

³³ L'ọ bụ: I -kua mgbenya
nwanshii;
mgbenya rwee ngu
nwanshii.

Mbụ-a; i -chikobe eka
nwanshii sụ g'i
tuta unme;
³⁴ akpa nri afuaru ngu g'onye
abalidebvụ byaru
ibe iya.

Mbụ ejeka adu e ngu pho
g'onye nwoke ibe iya
chi ngwogu bapfuta.

25

Ētu ozoba Sólomonu nmashigbaru.

¹ Ndu owa-a bugbakwaa
etu etu ozo, Sólomonu
nmashiru.

Ndu deru iya l'ekwo bụ ndibe
Hezekaya, eze ndu Jiuda.

² Edomi iphe edomi
ekutse Chileke ekutse.
Obenu l'ophu ekutse ndu
eze bụ avo iphe kọta
iya ohu.

³ Oo g'igwe habe ephekerephe;
o bụru g'alị du-be omilomi
bụ g'obu onye eze bụ-be
iphe, a taa vo-rwudu
avv-rwu.

⁴ Rwushia erwu le

mkpọla-ọchaa hụma l'onye
 akpụ mkpọla-ọchaa
 nwewaru ẹguru iphe,
 oo-gude kpụa iphe,
 ọokpu.

⁵ Rwushia ndu ẹjo-iphe l'iphu
 onye eze hụma l'aba-eze
 iya bẹ oo-gude
 apfubekoto mee g'ọ
 pfushia ike.

⁶ B'anọdukwa l'iphu onye eze
 ekutse onwongu!

Ọphu i jekwa asugaru l'ẹka
 ndu oke-amadụ kuru!

⁷ Ọ kakwa ree l'ọo ya sụru
 ngu: "Gbeshi bya
 anọdu l'ẹguru ẹka-a!"

Eme l'ọ pfuru l'iphu
 oke-amadụ mee ngu
 iphe-iphere.

⁸ B'egudekwa k'iphe,
 ị hụmaru l'ẹnya keta ọso
 jeshia l'ụlo-ikpe.

Lẹ-a; ?ii-mekwanụ iya
 ime-agma l'ikpazụ iya;
 mẹ e -mechaa;
 nemadzụ ibe ngu pfuru
 iphe-iphere kpua ngu?

⁹ Teke gụ lẹ nemadzụ
 ibe ngu atụ ịgologoli;
 b'ewokwaru iphe,
 nemadzụ pfuru ngu lẹ
 mpya woru raka a araka.

- 10 Ọdumeka bẹ onye nūmaru
 iya nū e-mekwa ngu
 iphe-iphere.
- Ọphu ẹjo ẹpha,
 ii-vuta achihubakwa
 achihu l'ẹhu ngu.
- 11 Opfu, e pfuru l'o rwuberu iya
 dū g'igopoto akpuru udara,
 a garu ye l'iyagba
 mkpola-ochaa.
- 12 Mba, onye maru iphe abaru
 onye angabeje nchi
 l'opfu, eepfuru iya
 bẹ dū g'iphe-nchi,
 e gude mkpola-ododo
 mee; ọzoo g'iphe ọzo,
 e gude akwa onwonye akwa,
 e gude ọkpobe
 mkpola-ododo mee.
- 13 Ọo g'akamini-sunoo ejije
 oyi gua ẹhu egugu
 l'ọkpaji-a bu gẹ nwozi,
 e gude ire iya ẹka eguje
 ẹhu ndu ziru iya ozi.
- Mbu l'oomeje g'obu guzeta
 ndu nwe iya nu.
- 14 Ọo g'urwukpu,
 rwuru erwurwu
 zia pherephere;
 ọphu oodzeduru
 mini du; bu gẹ nwoke,
 eku onwiya le ya
 emeje iphe-oma,

o to mejedu dū.

- 15 O kwa nshirima l'e-me
g'onye-ishi mee iphe,
o shidu kwe lẹ ya e-me.

Mbū l'ire, atū gwẹlegwele
egbujjekwa Ọkpu.

- 16 I -hūma manū-ẹnwu;
ritakwa iya l'okiya.

I -rinūka iya l'ị gbọo ya.

- 17 Jeta ibe nemadzū ibe ngu
l'ahūma.

I -jenūka iya l'ị dū iya ashị.

- 18 Oo gẹ mgboro,
emeje ẹhuka-a;
Ọzoo ogu-echi;
Ọzoo apfū;
noo g'Ọoduje;
mbū nwoke agba ekebe
lẹ nemadzū ibiya
meru iphe, o medūru.

- 19 Adakobe onye eegudedu ire
iya ẹka teke iphe atsū
nemadzū l'ẹhu dūkwa
g'onye eme g'Ọ taa
iphe l'eze, eme iya
rikwo rikwo;
Ọzoo onye ẹniyeni,
eme g'o jee ije l'Ọkpa,
nwūhuru iya anwūhu.

- 20 Agū ebvu eyeru onye
Ọkpoma dū ẹji dū g'e
yefuru iya uwe
gbabẹ iya ẹhu ọto

l'èka oyi atsu iya.
 O du gè mée-veniḡa,
 e woru wua l'eli okanwa.

²¹ Teke o bu l'onye opfu duru
 gu l'iya be egu agu;
 nu iya nri g'o ria.

Teke egu mini agu iya;
 choru iya mini
 g'o ngu;
²² le teke iime nno
 be bu iphere be iimeta
 ekpu iya l'ishi;
 iphe ono ahua ya
 oku l'ehu.

Ozo bu le Chipfu e-bu
 gubedua nggo.

²³ Oo ge pherephere,
 shi l'isheli ezitsutaje
 mini-a;
 nokwapho ge nvu-azu
 akpataje adzu iphu.

²⁴ O kakwa ree g'i kwata je
 eburu le mkpotsu-ulo
 eme l'i lu nwanyi,
 gu l'iya bu;
 o nodu anoduje
 abaphe mba
 mboku-mboku.

²⁵ Oo ge mini, eji oyi eguzetaje
 obu onye mini agu-a
 bu g'ozu-oma,
 shi uzanya emeje
 okpoma onye e ziru iya.

- 26 Onye p̄f̄uberekoto -par̄u
 onwiya haar̄u onye ẹjo-iphe;
 bẹ ọ dukwa g'ishi nggele,
 a swor̄u ẹrwu;
 ọ d̄u g'obvu-mini,
 a t̄urwuru at̄urwu.
- 27 Ọ kwa g'ọ t̄o d̄udu ree
 erin̄uka man̄u-ẹnwu
 buk̄wapho g'ọ t̄o
 duk̄wapho ùbv̄u
 l'ẹnya m̄e nemadz̄u
 gude ẹka eme g'a
 kwab̄e iya ùbv̄u.
- 28 Nemadz̄u, ta ad̄ujedu
 ike sede onwiya
 duk̄wa ḡe mkp̄ukpu,
 e shi gude igbul̄o
 kp̄u-phee mgburugburu;
 a n̄onyaa;
 e tsukp̄oshia ya.

26

- 1 Akwab̄e ùbv̄u te
 ekweduru onye-eswe.
 Ọ d̄u g'ẹka aka-mini-sunoo
 l'ada l'ọnanwu.
 Ọ d̄u g'ẹka igwe edze mini
 teke emeta iphe e
 meberu l'al̄i.
- 2 Ọnu, a t̄uru onye ad̄udu iphe,
 o meru ta ad̄ukwa iphe,
 oo-me onye ọbu.
 Ọ duk̄wa g'ẹka ogbe eme
 p̄eremu p̄eremu

pèremu;
 Ọzoo g'ẹka agbẹta ezi
 swiiswiiswii.

³ Èchachi bẹ eechije ìnya;
 a nọdu egudeje Ọkpukpu
 akpu nkapfu-ìgara.

Nokwaphọ g'eegudeje
 mgbọro echi
 onye-eswe l'okpurukpu.

⁴ B'eyekwaru onye-eswe Ọnu lẹ
 mkpọkoro opfu, oopfu.

Ọdumeka bẹ gụ l'iya
 a-tụkokwa bụru ndu
 eswe.

⁵ Yechikwaaru onye-eswe
 ọnu ẹhuka ẹhuka lẹ
 mkpọkoro opfu,
 o pfuru.

Ọdumeka bẹ oo-dobesụkwa
 lẹ ya maru iphe.

⁶ Onye ezi onye-eswe ozi bụ
 onwiya bẹ o ribushi ọkpa.

Tẹme ọ nọdu akpataru
 onwiya opfu.

⁷ Ọo g'ọkpa atụgbaa onye
 ẹniyeni lwakpalwakpa
 bụ g'ẹtu, onye eme eswe
 anma atụ lwakpalwakpa.

⁸ Akwabẹ onye-eswe ùbvù
 dụkwa g'eye mkpuma
 lẹ rọbo.

⁹ Èka onye-eswe anma ẹtu
 dụkwa g'ẹka onye mẹe

atsù akpa onwiya ób vú,
dzùru iya l'ẹka.

¹⁰ Onye ekuje onye-eswe;
Ọzoo onye aghata
aghata g'o jeeru iya
ozi dukwa g'onye ojogwu,
egudeje apfù iya meka
onyemonye iphe.

¹¹ Ọo gẹ nkùta anwajẹ ẹnwa
laphu azù je erichaa
ya-a bú g'onye eswe
abùjeru: o -mechaa
rigbarigba l'ọ laphu azù
je emephu iya azù.

¹² ?Ì hùmaru onye ari lẹ ya
maru iphe?

Onye ono bẹ onye eme eswe
kaẹpho mma.

¹³ Onye ẹnyiru sùru l'oduma
nọ lẹ gbororo;
l'oduma tsoru gbororo
azọ-phe.

¹⁴ Ọo gẹ mgbo anọduje
aghaphu onwiya
l'ariwa-a bú g'onye
ẹnyiru anọduje aghaphu
onwiya l'iphe-azẹe ya.

¹⁵ Onye ẹnyiru abùjeru:
o -jee etsuta ọtara l'ophe;
ẹka akwaa ya l'ochi.

Ẹnyiru te ekwedu iya g'o ye ẹka
l'ọnu.

¹⁶ Onye ẹnyiru arije lẹ ya

maru iphe
 maghata ūmadzu ẹsaa,
 maru eye ọnu l'opfu.

17 Onye aghata aghata bya
 ahuma ẹka aaswo ūswo
 bya eworu onwiya
 chie ya dukwa g'onye
 humaru nkuta bya alota
 iya le nchi.

18 O kwa g'onye obvu eme,
 agba apfu enwu oku
 phoophoophoo bya
 atụ icheku-oku
 phuuphuuphuu;
 19 bu g'o du mbu onye
 meru nemadzu ibiya
 mkpurukpuru-ẹnya bya
 emechaa bya asu iya
 l'o kwa ebvu be ya
 ebvukoshi iya.

20 Nku -adudu l'oku;
 oku anyihu.

Asulasu -adudu l'opfu;
 uswo anyihukwapho.

21 Oo g'icheku aphunwu
 oku-uzu;
 bya aburu ge nku
 aphunwu oku mmanu
 bu g'onye opfu aphunwuje
 opfu.

22 Asulasu anoduje atso ntumatu.
 Otukoje iphe, bu ẹhu voo
 pfurupfuru.

23 Ẹrengete opfu edomije
 ọkpoma mgbashi;
 ẹgube nshì mkpọla-ọchaa
 etechije ite,
 a kpuru l'urwa-a.

24 Onye nemadzu du ashì
 egudeje opfu-ọnu
 domia onwiya.

Ọle o domiru ẹjo-iphe
 l'ime ọkpoma iya.

25 Ọ -nọdu epfukpọo opfu,
 atsọ ntumatu;
 b'eyekwaru iya ọnu;
 kẹle ẹjo-ahuma,
 nọ iya l'ọkpoma rwukwaru
 l'ẹsaa.

26 Ashì, ndiphe du iya bẹ
 oogudeje ẹregede
 domia.

Ọle ẹjo-iphe, oome bẹ
 ee-mechaa tuta too
 l'edzudzu-ọha.

27 Onye ebu iduma bu iya
 e-mechaa daba iya.

Ọ buru onye eswi mkpuma
 bẹ mkpuma
 ewephutajẹ azu bya
 eswipyabẹ.

28 Onye atuphu ire bẹ akpọje
 ndu o mebyiru
 ẹhu ashì.

Teme ọnu, enwu opfu
 enwunwu nọdu

emebyije iphe emebyi.

27

¹ E kukwa onwongu kẹ
l'Ọwa-a iphe, ii-me echele;
kẹle ị tị madu iphe,
mbọku e-wota.

² Haa g'onye ọzo jaa ngu ajaja.
B'egudeshi Ọnu ngu jaa
onwongu.

Haaru iya onye ọzo;
g'ọ tọ bushi gubedua
l'onwongu.

³ Mkpuma anyikwa ọrwa;
tẹme ọja buru oke-ivu.
Obenu l'onye-eswe -kpatsu
ngu iwe bẹ ọ kakọta
iphe labọ ono anyị
ọrwa.

⁴ Ehu-eghu te enwedu
obu-imemini;
ọvuma nọdu abya ẹnari.

Obenu ?bụ onye adu ike
apfuru l'iphu ijiẹnnya?

⁵ Mba, a baru nemadzu ị
sagaa kakwa ree eme
l'eye obu,
e yeru ị mpya.

⁶ Onye gu l'iya du l'opfu -nmaa
ngu akpa bukwa akpa
eregede bẹ ọ nmaru
ngu.

Obenu l'onyá, onye gu l'iya
eshi ọnyà gburu ngu

bẹ ntucha adudu.

⁷ Onye ẹpho jiru bẹ
manu-ẹnwu
adujechakwaa ẹji.

Obenu l'onye ẹgu agụ bẹ
iphe,
atsọ ilu atukoje atsọcha
rẹngurengu.

⁸ Onye gbeshiru l'ibe
iya tųgbua bya akpaphuhu
dukwa g'enu,
shi l'ẹpfune iya phelihi
phefu bya ephuaha
uzo ẹpfune iya obu.

⁹ Manu eshi mkpọ yẹe manu
isensu,
emeje g'obu nọdu atsọ
utsu.

Nokwapho g'akpọ-zi uzo,
shi l'ẹka ọnyà
nemadzu emeje;
ẹhu akpọ-vohu iya.

¹⁰ B'ahakwa onye gụ l'iya eshi
ọnyà;
yẹe onye yẹe nna ngu eshi
ọnyà.

Ọphu i gbakwaru jeshia ibe
nwune ngu nwoke mẹ
ẹjo iphe-ẹhuka dapfuta
ngu.

L'obutobu ngu, nọ ngu ntse
kakwa ree eme lẹ
nwune ngu,
bu ngu ụzenya.

11 Manùru iphe; nwa mu;
 menaa g'obu kpò-vohu mu;
 k'òphu mu e-yeje ònu
 yeru onye anma mu
 phulaphula.

12 Onye nweru egomunggo
 ahùmaje iphe,
 bù èjo-ememe domia
 onwiya.

Obenu l'onye amazidu iphe
 anòdujeepho eje dukuu
 dukuu g'ooje je ejee iphe-èhuka,
 nò iya nù.

13 Nemadzù -sù l'òo onye ò madù
 bè ya a-nòduru l'itumo;
 natakwa iya uwe iya.

Gudeshikwaa ya mè ò -bùru
 onye òhozo bè ò nòru
 l'itumo òbu.

14 Amadù -gbèshi lè
 nchi-abòhu ara gbagbagba;
 l'èka òogo ònu-òma anù
 obutobu iya bè òo-dùkwa
 g'ò bù ìphù bè oophu iya.

15 Nwanyị, anòduje abapheru
 ji iya mba;
 dùkwa gè mini-odzeru,
 atù paapaa.

16 Egbogbo iya dùkwapho
 g'onye egbo
 phèrephere g'o to zihè.

Òzoo g'onye gude èka
 egbobuta manù,

alwa torotoro.

17 Ọo g'ikpegiri abaje ígwè-a
bù g'amadu abajeru
ọkwenya nù ibe iya.

18 Ọo onye dzaru oshi figu erije
akpuru, ọ mĩtaru.

Ọ buru onye eleta nnajuphu
iya enya be ọokwabeje
ùbvù.

19 Ọo g'amadu eleje enya le
mini huma onwiya iphu
bù g'okpoma amadu
egoshije ugbugba iya.

20 Ephi te ejikwa ali-maa;
ophu ephi ejidu ali
ola-l'iswi.

Nokwapho g'epho te ejijedu
enya l'iphe, oohumaje.

21 Ite be e gude eghe
mkpola-ochaa egheghe.

E gude oku ahụ
mkpola-ododo ama.

Obenu l'amadu bu ajaja,
aaja iya be e gude ahụ
iya ama.

22 Ọ to dukwa m'obeta
i tsua onye-eswe l'ikwe;
mbu gude odzu gwee
ya g'onye egwe ereshi;
i tii mekwa g'ọ haa
eme-eswe.

23 Makwaru l'i maru g'eku ngu
gbaru okpobe amaru.

Obu ngu adukwapho l'eka

Ọka-eswi ngu dọ.

²⁴ Kẹle iphe-enweru ta
anỌjedu ojejoje.

Ọphu okpu-eze anỌjedu shi
l'ogbo sweru Ọgbo
l'ishi onye lanu.

²⁵ E -kpofo akahu ẹswa,
e shi gbutaru ẹku ngu;
Ọ bya erwua irwu ọphúú;
a bya eje l'eli úbvú je
egbua ẹswa ọphúú;
²⁶ unwu-aturu ngu anuhaha
ngu uwe eye l'ẹhu;
iireaha egbu ngu gude ereta
iphe, ii-gude zua alì.

²⁷ Ii-nweru ẹra-eghu dọ shii,
ii-gude azu onwongu gu
le ndibe ngu;
gude iya azu nwamgboko,
gu l'iya bu ebubu.

28

¹ Onye ẹjo-iphe anỌduje
agba Ọso l'ẹbe adu onye
achi iya nu.

Obenu l'onye pfunberekoto
eshihuje obu ike
g'oduma.

² Teke ndu bu le mkpukpu du
njọ be ndu abujeru ishi
phe aduje igwerigwe.

Obenu l'onye maru iphe;
mbu onye iphe edoje

ẹnya -bùru ishi;
l'Ọonoo ọdu.

³ Onye akpa nri,
anọduje eme ndu ụkpa
ewere dukwa g'ọchioku
mini, tukuroru iphe,
a kuru l'opfu kpota.

⁴ Ndu jikaru eme iphe,
a turu l'ekemu anọduje
aja ndu ẹjo-iphe ajaja.

Obenu ẹ ndu eme iphe,
a turu l'ekemu bu
ogbu be ẹphe etso ndu
ẹjo-iphe.

⁵ Ndu ẹjo-iphe be iphe,
pfuru nhamunha te
edojedu ẹnya.

Obenu ẹ ndu achọ g'ẹphe
maru Chipfu be
oodoje ẹnya doghee ya
edoghe.

⁶ Onye ụkpa, te emetajedu
iphe uta kakwa ree eme
l'onye nweru iphe;
ofhu o mejekwanu iphe,
pfuru oto.

⁷ Nwa, emeje iphe,
a turu l'ekemu bukwa nwa,
maru iphe;
obenu l'onye yee ndu
ekpiri aswi ofwi
emetaje iphe-iphere
kpube nna iya l'ishi.

- ⁸ Onye gude
 ụgwo-ọnwurunwa
 akpa ẹku bukwa onye
 aphuru ndu ukpa
 obu-imemini bẹ ọokpa
 ẹku ọbu edoberu.
- ⁹ Onye jikaru lẹ ya ta
 angabedu nchi l'ekemu
 bẹ mbukponu epfupfu,
 oopfu anu Chileke
 adujechaa g'ọ bu ẹbyi
 bẹ oome.
- ¹⁰ Onye dutaru onye obu iya
 guru iphoro je eshiaha
 ẹjo uto bukwa l'onya ono,
 ọ gbaberu l'onwiya ono
 bẹ ọo-daba.
- Obenu l'onye ete emedu iphe,
 aata iya uta bẹ e-keta okiphe,
 du ree.
- ¹¹ Onye nweru iphe;
 edobesuje lẹ ya maru iphe.
 Obenu l'onye bu onye ukpa;
 iphe nodu edoje iya
 ẹnya enyovuje iya ime.
- ¹² Ọbujeru; onye pfuberekoto
 -nodu atu okoo;
 ẹhu atso-dzuru
 onyomonye utso.
- Teke onye ẹjo-iphe nyibaru
 l'okwa;
 unwu-eliphe achọaha
 ẹka ẹphe e-domi onwophe.
- ¹³ Onye edomi iphe-ẹji,

o meru edomi bẹ ta
awafujekwa awafu.

Obenu l'onye pfufutaru iphe,
o meru;
oṣhu o mebaḗduru iya
oṣo bẹ aaphujeru
obu-imemini.

¹⁴ Ẹhu-utso bẹ a gṣoru nu onye
atsuje Chipfu ebvu.

Obenu l'onye oṣpoma kṣoru
gbengu adabajẹ l'eje
iphe-ḗhuka.

¹⁵ Onye ẹjo-iphe -buru eze ndu
bu ndu ukpa;
bẹ o dukwa g'ẹka oduma
asụ ekiri;
oṣoo g'ẹka agụ abya ẹnari.

¹⁶ Onye eze, duru ndibe iya
ḗhuka te nwekwa
egomunggo.

Obenu l'onye, o du ashị;
mbu ẹku, aakpa l'ugho
bẹ a-nṣ ndzu ogologo.

¹⁷ Onye gburu ochi;
ochi ono gude iya bẹ
aghapheḗpho
bṣotorii jasụ l'o nwuhu.

Oṣhu o dukwa onye
a-gbaru iya mkpu.

¹⁸ Onye uta adudu lẹ ndzu
iya bẹ ta adukwa iphe,
byaru eme iya nu.

Obenu l'onye ọzo iya gberu

nggò akpò-kwofuje
akpò-kwofu daa.

¹⁹ Onye kòru alì iya bẹ nri
adùjeru.

Obenu l'onye etso iphe-mmanù
bẹ a-kpashì nri ike.

²⁰ Onye e gude ire iya ẹka
bẹ ọnu-ọma iya a-dù
igwerigwe.

Obenu l'onye enweru iphe
agunuka ẹgu bẹ ọ tọ
dùkwa iphe,
e-me g'a ta nù iya chìipfuu.

²¹ Abọ nemadzù ẹbo ta
adùkwa ree.

Ọle nemadzù emeswejele-a
iphe l'opfu nri.

²² Onye ọkpoma mgbashì bẹ
enweru iphe anọduje
agù ẹgu.

Ọphu ọomajedu l'ọ-kpa-nri
apfù echeru iya.

²³ Onye abarù nemadzù mba bẹ
ee-mechaa ka emeru
iphe-ọma eme l'onye gude
ire iya enwu opfu
enwunwu.

²⁴ Onye ana nna iya ọzoo ne
iya nfù bya asù l'ọ tọ
dùduro ẹji;
bẹ yẹe nwa mmebyi bụkwa
iphe lanù.

²⁵ Onye ụghoro akpalije
esemopfu.

Obenu l'onye kpọru obu yeru
 Chipfu bẹ ọo-ka aduru
 lẹ ree.

²⁶ Onye kpọru obu ye l'ọriri
 onwiya bu onye
 mmanu.

Obenu l'onye gude
 egomunggo eme iphe
 ta adudu iphe,
 byaru eme iya nu.

²⁷ Onye anuje onye akpa nri
 iphe bẹ ta adukwa iphe,
 bya aduru iya uko.

Obenu l'onye ewofuje
 enya g'ọ tọ huma ndu
 ukpa bẹ aatuje onu,
 du igwerigwe.

²⁸ Onye ejo-iphe -nyiba l'okwa;
 ndiphe achọo ọzo domishia
 onwophẹ.

Teke ndu ejo-iphe
 lakwanuru l'iswi;
 ndu pfuberekoto
 aka shii eje.

29

¹ Onye aabajeru mba
 tekenteke;
 ọ nọdu emerọ iphe,
 oome bẹ a -bya
 aji enya birimu bẹ e
 mebyishiwaru iya.

Ọphu eemekotabaedu
 iya emekota.

² Ndu pfuberekoto -nọdu aka
shii eje bẹ ẹhu atsoje
ndiphe utso.

Teke onye ẹjo-iphe bu ishi;
ndiphe atsuahaa pfuu.

³ Onye yeru mmamiphe
obu emeje g'ẹhu tso nna
iya utso.

Obenu l'onye yee
unwanyi-ukpara aswi
oswi anọduje eripya
eku iya.

⁴ Onye eze, ekpeje ikpe,
pfuru oto emeje g'alì iya
pfuru pfushia ike.

Obenu l'onye ẹnya uphalazu
du alakashije iya
alakashi.

⁵ Onye enwuru nemadzu
ibiya opfu enwunwu bu
ugbu-egege bẹ oogeru
iya g'o chie okpa.

⁶ Onye njọ bẹ iphe-ẹji,
oome anmajẹ iya g'ọnyà.

Obenu l'onye pfuberekoto
anọduje agụ ebvu
ete ẹswa.

⁷ Onye pfuberekoto anọduje
ari g'eeme kpeeru onye
ukpa ikpe, pfuru oto.

Obenu l'onye ẹjo-iphe bẹ
ẹgube iphe ono te
erwudu l'ẹhu.

- 8 Ndu mpfubyishi akpatajẹ
 ùtsú lẹ mkpụkpu.
 Obenu lẹ ndu maru iphe
 abyanyije ẹhu-eghu.
- 9 Onye maru iphe -kpuru
 onye-eswe eje l'ụlo-ikpe
 bẹ onye-eswe ọbu
 a-nọdule-a atụ
 kwokwokwo aba mba
 eye iya;
 ọphu nchị abyakwa
 adu doo.
- 10 Ndu egbu ekere bẹ onye ụta
 adudu lẹ ndzu iya
 aduje ashị;
 obenu lẹ ndu obu phẹ
 guru ìphóró anọduje
 echekwa ndzu onye
 du nno.
- 11 Oo onye mmanu emegbuje
 g'o ghuru iya.
 Obenu l'onye maru iphe
 esedeje onwiya mẹ ẹhu
 -nọdu eghu iya eghu.
- 12 Onye bu ishi -nọdu
 angaje nchị l'uka;
 iphe,
 bukpo ndu ejeru iya
 ozi abukotaerupho ndu
 ẹjo-iphe.
- 13 Onye akpa nri yee onye
 akpa nemadzu ẹhu bẹ ọ
 duru iphe lanu,

anwuje l'èhu ẹphenebo:
 Ọo Chipfu agusaje ẹphenebo
 ono ẹnya.

¹⁴ Onye eze -nọdu egudeje
 ire-lanụ ekpe ndu ụkpa
 ikpe bẹ aba-eze iya
 e-keẹkwarupho
 jingujingu g'o keru.

¹⁵ Ẹchachi, e gude ahụ nwa
 ahụhù emeje gẹ nwata
 maru iphe.

Obenu ẹ nwata,
 a harụ ẹka emeje ne iya
 iphe-iphere.

¹⁶ Ndu ẹjo-iphe -nọdu aka
 shii eje;
 iphe-ẹji akakwaphọ
 shii eje.

Obenu ẹ ndu pfuberekoto
 e-gude ẹnya hụma teke
 ẹphe a-nọdu ada.

¹⁷ Hụa nwa ngu ahụhù hụma
 l'oo-me g'ẹhu dụ
 ngu guu.

Oo-me g'obu tsọhu ngu
 rikpotoo.

¹⁸ Ẹka ọphulenyanya adudu
 bẹ onyemonye
 anọduje eme g'ọ dụ iya.

Obenu l'onye eme iphe,
 a turu l'ekemu bẹ
 bu onye e keberu l'oma.

¹⁹ Ohu ta abuledaa opfu-ọnu bẹ

e gude ezi iya iphe;
 kẹle o -dochakpọo ya nụ
 ẹnya bẹ o too
 yekpọdanu ọnu.

20 ?I hụmaru onye awọje opfu
 kpokokongu?

Onye ono bẹ eelekwa ẹnya
 l'onye-eswe bẹ
 a-gbẹkwanu ka
 akụkuta-iphe eme lẹ
 yẹbedua.

21 Nwoke -swanụkaru onye-ozì
 iya aswarụ;
 l'ọ nụa ya aphụ l'ikpazụ iya.

22 Onye ẹhu egbu akpatsuje
 nseka.

Tẹme onye obu-ọku nọdu
 emeje iphe-ẹji,
 dụ igwerigwe.

23 Amadụ -kuahaa onwiya;
 l'o woze iya alị.

Obenu l'onye wozeru onwiya
 alị bẹ aakwabẹje
 ùbvù shii.

24 Onye yẹe onye-oshi emegbaa
 bukwa ọhogu onwiya.

Ọo-nụma ẹka eeri nte;
 ọle ọ tọ dudu iphe, oopfu.

25 Atsụ nemadzụ ebvu bụ ọnyà
 bẹ ọogbabeje.

Obenu l'onye bụ onye kpọru
 obu yeru Chipfu ta
 adudu iphe,

byaru eme iya nū.

²⁶ Aadūje igwerigwe achọ
g'onye-ishi meeru
phẹ iphe-oma;
obenu l'onye ekpejeru
nemadzū ikpe,
pfūru ọto bẹ bụ Chipfu.

²⁷ Onye pfūberekoto bẹ
onye apfūbeduru ẹka
ọto adūje ashị.

Onye obu gūru ìphóró
nọdu adūjekwanu onye
ẹjo-iphe ashị.

30

¹ Ọwaa bụ opfu-ọnu
Agūru, bụ nwa Jiake;
ozì, Chipfu zìru iya:
Nwoke ono pfuru iya Itiyẹlu;
mbụ l'o pfuru iya Itiyẹlu
pfuaru iya Ukalu sụ:

² Ọ kwa mu kachaa b'a ama
iphe l'iphe,
bụkpoo unwoke.

Egomunggo nemadzū ta
adụkwa mu l'ẹhu.

³ Mmamiphe bẹ mu ta
nwụkpodaaru ilile.

Ọphu mu amadū. Onye nsọ
ono amama ophu.

⁴ ?Bū onye bahūjewaru
l'imigwe;
bya eshi iya lwazeta?

?Bù onye gudejewa ẹka
 kpokọbe phẹrephere?
 ?Bù onye gudejewa uwe iya
 kechia mini mini,
 nọgbaa nù?
 ?Bù onye meru g'ẹka mgboko
 l'ophu beru kpọo
 g'abara?
 ?Ẹpha onye ono bù ọ̀nu?
 ?Bù ọ̀nu bẹ nwa iya aza?
 Kanọru mu iya mẹ ọ -bùru
 l'ì maru iya.
⁵ Opfu Chileke l'ophu l'ophu
 dokwaru rìsaa.
 Tẹme ọ̀ bùru onye egbobutaje
 iphe,
 bụkpoo ndu gbabarù
 l'ime iya je anọdu eze ndzù.
⁶ B'e yekwakwa iphe l'opfu iya.
 Ọdumeka bẹ ọo-bakwarù
 ngu mba goshi ọha l'ì
 bù onye adzùje ọka.
⁷ Iphe labọ bẹ mu akpa ngu
 ishi iya jiko Chipfu.
 Mekwaaru mu iya jiko tẹme
 mu anwùhu.
⁸ Mena gẹ atụkporoko yẹ
 adzù ọka nọdu mu
 ẹnnya.
 B'emekwa gẹ mu kpa nri;
 ọphu i mekwa gẹ mu
 nweru iphe.
 Iphe, ìi-nùje mu phọ bù

nri, asuje mu eriri
mbọku-mbọku.

- ⁹ Ọdumeka bẹ mu
e-nwenụkakaruru iphe
shi nno jika ngu:
pfuahaa sụ:
?Bụ onye bụ Chipfu ọbu?
Ọzoo lẹ mu jeru je akpanụka
nri; je ezia iphuru;
shi nno mebyia ẹpha
Chileke mu.
- ¹⁰ Ta anọdukwa l'iphu nnajūuphu
pfubyishia onye-ozī iya.
Ọdumeka bẹ ọo-tụkwa ngu
ọnu, a-vūru ngu nū.
- ¹¹ O nwekwarū ndu anọduje
ephu nna phẹ iphu.
Ọphu ẹphe agọjedu ọnu-ọma
anū ne phẹ.
- ¹² Mbū ndu dūebe ree l'ẹnya
nkephẹ.
Ọle a ta safukwaru phẹ
ideyideyi, ẹphe dū.
- ¹³ Ndu anọduje avọru nemadzū
ẹnya;
bya elephuje nemadzū
ibe phẹ.
- ¹⁴ Eze, dū phẹ l'ọnu bụ
ogu-echi;
Iphe, doru phẹ jọo l'ọnu
būru ọkarara,
ẹphe e-gude tūko ndu ụkpa
tagbushikọta g'ẹphe

bvụ l'eliphe;
 tũko ndu adũdu g'ọ dụ phẹ
 lwũa g'ẹphe ta phọdu
 l'echilabọ ndu nọ ndzụ.

¹⁵ Etu-uda nwutaru
 unwumgboko labọ.

Ọ bụru iphe,
 ẹphe anọdujeepho ara
 mkpụrumkpuru bụ:
 Nụ mu! Nụ mu!

Mbụ l'o nweru iphe ẹto,
 ẹpho te ejijedu ejiji;
 mbụ iphe ẹno,
 teke asụswee:
 O jiwaru mu!

¹⁶ Mbụ ali-maa;
 yẹe ẹpho nwanyi,
 ta atsudu ime; yẹe ali;
 kẹle ali teke
 angunyadaa mini bya
 asụ lẹ ya ta anguedu;
 waa ọku, enwu enwunwu;
 ọku, enwu enwunwu
 teke anonyakpoo
 bya asụ: O jiwaru mu!

¹⁷ Onye asụ nna iya ẹnya ruu;
 ọphu ọ kpadu ishi eme iphe,
 ne iya sụru g'o mee
 bẹ okpoko-ọhà e-shi lẹ
 wukirima bya aguta
 ẹnya onye ọbu.

Ọ bụru udele l'e-ri iya.

¹⁸ Ọ duru iphe ẹto,

dū mu oke biribiri;
 mbū iphe ẹno,
 te edokpɔdaru mu
 ẹnya edodo ophu:
¹⁹ ụzo ugo l'akpaminigwe;
 waa ụzo agwɔ l'eli
 mkpuma;
 waa ụzo ụgbo-mini
 l'eze-ẹnyimu;
 yẹle ụzo nwoke waa
 nwamgboko.

²⁰ Waa gẹ nwanyị ovuɔba
 emeje iya baa:

Oorije nri woru ɔnu
 huchachaa;
 sū: Ọ tɔ dukwa iphe,
 dū ẹji, mu meru.

²¹ Ọ dūru iphe ẹto,
 mgboko l'ophu anɔduje
 lẹ mkpula anma jijijiii;
 mbū l'Ọ dūru mkpula
 iphe ẹno,
 mgboko ta adukpoda
 ike apfuru apfuru ophu.

²² Mbū lẹ nwata-ozì phelihuru
 bya aburu onye eze;
 waa l'onye-eswe
 wafuru bya enweru nri;
²³ nwanyị, a kpɔru ashị,
 luru ji;
 ɔzoo nwamgboko,
 yẹe nemadzu bu;
 ọ kapyabẹ onye ọbu ẹnya.

- 24 Ọ duru iphe ẹno, du l'eliphe,
 ha nwanshii;
 ọle ẹphe mashiru iphe ike.
- 25 Ndada bu iphe, e meru dobe
 l'eliphe; ọphu ike aduzidu iya;
 ọle ẹphe akwaje nri
 l'ọnanwu dobe,
 ẹphe e-ri l'udzumini.
- 26 Nchi-ogba bu iphe,
 e meru dobe l'eliphe;
 ọphu ọkpehu aduzidu iya;
 ọle ẹphe ebvuje
 agbara-mkpuma
 dozia buru.
- 27 Igube te enwedu onye-eze;
 ọle ẹphe anọduje ephe
 l'ogbo l'ogbo.
- 28 Ngwere ta adudu m'obetaru
 ọ buru ẹka be egude
 achi iya; ọphu egude iya;
 ọle ọo-nọdujechaa
 nọdu l'oke-unuphu ibe eze.
- 29 Ọ duru iphe ẹto,
 anọduje agụ ije ọgu;
 mbu l'ọ duru iphe ẹno,
 ije iya dushi ree ike.
- 30 Oduma bu iya kachaa ọkpehu
 l'iphe, bu anu;
 ọphu ọ dudu anu,
 ọogbaru ọso.
- 31 Ọzo bu oke-ọku,
 azọ pfukangu pfukangu;
 mkpi;

yēe onye eze yēe ndu
 oḵḵḵḵ iya,
 nḵ-pheru iya mgburugburu.

³² Ḷ -bḵru l'i shi mewaa iphe
 onye-eswe;
 mbḵ l'i shi ekutse onwongu;
 ḵzoo l'Ḷ ḵḵru idzu eḵo-iphe,
 i shi chḵwaa;
 ḵḵkwaa eḵa l'Ḷnu!

³³ Kēle Ḷḵ g'a pyije eḵa-eswi
 meta iya manḵ-a;
 Ḷ bḵru g'Ḷ bujeru;
 a -swḵkpoo imi aswḵkpo
 l'Ḷ lwaa mee-a
 bḵ g'Ḷ bujeru;
 a -kpatsu eḵu-eghu;
 opfu abya.

31

Opfu-Ḷnu onye eze
 ono, bḵ Lemḵlu
¹ Ḷwa-a bḵ opfu-Ḷnu
 onye eze ono, bḵ Lemḵlu.

Ḷ bḵ ozi, ne iya ziru iya:
² Gḵbe nwa mu; gḵbe nwa,
 mu tsḵru ime iya; nwa,
 mu kwetarḵ l'ukwe-iphe;
³ b'a pakwarḵ ike ngu
 l'ophu ziaru eme k'ḵnwanyi!

Te ewokwaru Ḷkpehu ngu
 hagbuaru ndu ono,
 emebyije ndu eze onoya.

⁴ Jiko Lemḵlu;

gẹ ndu eze ta angujekwa
mẹe.

Mbụ l'angu mẹe ta abukwa
iphe,

rwuberu ndu eze.

Mbụ kẹ gẹ ndu-ishi
wata angu mẹe,
l'atsu atsutsu ta adukwa
ree.

⁵ A -nonyaa; ephe ngua mẹe
zoha iphe, ekemu pfuru;
woru ikpe,
rwuberu onye eemekpa
ehu gbanwee.

⁶ Woru mẹe, atsu atsutsu nu
ndu ala l'iswi.

Woru mẹe nu ndu aphu
tsoru;

⁷ g'ephe ngua zohaa
o-kpa-nri phe;
mbu zohaa ejo onodu,
ephe no.

⁸ “Pfuje opfu ehu ndu ono,
ata dudu ike pfua opfu
ehu onwophe ono.

Dzọje iphe, rwuberu ndu bu
unwu-ogbee.

⁹ Pfuje iphe, rwuberu ngu
l'epfufu;
l'i kpeje ikpe nhamunha.

Gbajeru ndu iphe-ehuka byaru;
yee ndu adudu g'o du
phe odzori.”

Nwanyi, umere iya du ree

- 10 ?Bù onye a-dùkpoo ike chọta;
 ọkpobe nwanyị?
 Ẹgube nwanyị ono kakwa
 mkpuma, vu oke aswa
 ere ire.
- 11 Ji, alù iya nù gude ire
 iya ẹka;
 ọphu ọ dudu ọkpobe iphe,
 ụko iya duru iya.
- 12 Iphe, oowotajeru ji iya bù
 iphe-oma; ọ tọ bùdu ẹjo-iphe;
 mbù gẹ nwanyị ono
 a-nọ-beru l'eliphe-a.
- 13 Ẹji ebili yẹe oghu ọchaa bẹ
 ọohoje ahọho họtá;
 gude ẹka iya jee ya ozi
 l'oohe iya ihee ejeje.
- 14 Ọ dù g'ugbo-mini ọgbangho;
 kẹle oojeje ẹka dù ẹnya je
 akpata nri.
- 15 Teke ootehuje lẹ mgbẹnya bù
 lẹ gẹregere ụtsu mee nri
 doberu ndibe iya;
 bya anụkwapho
 ụnwumgboko,
 ẹphe l'iya bu oke iya nkephẹ.
- 16 Alì bẹ oolerwejeada ẹnya
 elerwe tẹme l'ọozuje iya.
 Ọ nọdu egudeje nwa okpoga,
 erwuje iya ẹka gbaa
 opfu-vayinu.
- 17 Ọ -gbẹshi eje ozi l'ọogbakpoo
 ẹhu jeshia ya ike.

Èka eshihuje iya ike l'ozi.

¹⁸ Ngho, oogba be oogbaje iya
rita iya urwu.

Ophu oroku iya anyihudu
anyihu l'enyashi.

¹⁹ Oo gudeje aka iya gbaa oghu
gude kpaaru onwiya
ekwa.

²⁰ Osajeru ndu akpa nri aka
iphe-oma;
mbu le ndu adudu g'o du
phe be oomejeru iphe-oma.

²¹ Igwe -nodu atu
akamini-sunoo;
o too tsudu ebvu ke amaru;
to dudu nu iphe,
oo-me ndibe iya?
kele onyemonye le ge
ndibe iya ha be
yekotaru uwe-oyi.

²² Oogudeje aka iya kwee ekwa,
ophushije l'iphe,
ephe azeje aze.

Temu uwe iya buru okpobe
ekwa ochaa ye
k'uswe-uswe.

²³ Ji iya be aakwabeje ubvu
l'edupfu me o -nodu
l'edzudu-oha ndu bu
ogerenya mkpukpu.

²⁴ Oogudeje aka iya kwee uwe
ekwa ochaa ereshi
ereshi.

O buru iya evujeru ndu agba

ng̃h̃ iphe,
eekebeje l'upfu.

25 Okpehu ỹe adu ùbvù b̃e o
yeru g'onye yeru uwe.

K'ophu bu l'e -mechaa b̃e
oo-mechaa nwujaa
ophu-ochi.

26 Oogudeje mmamiphe
epfu opfu.

T̃eme ire ñodu apfujeru iya
oto m̃e o -ñodu ezi iphe.

27 Ndibe iya b̃e ooswijeru
eswiru eleta ph̃e ̃nya.

Ophu oorijedu nri meahaa
enyiru.

28 Unwegirima iya etehuje kua
ya onye a g̃oru ̃hu-utso
nu.

Ji iya ñodu ekukwa iya ph̃o
nno;
t̃eme o ñodu añoduje
aja iya ajaja.

29 “Unwanyi, du igwerigwe
emejekwa eguru iphe,
du igwerigwe.

Ole õo ngu kachaa ememel!”

30 Onmogo bukwa ughoshi.

T̃eme ama r̃oroo buru
iphe-mmanu.

Obenu l̃e nwanyi,
ats̃u Chipfu ebvu b̃e
gbaru g'a jaa ya ajaja;

31 bua ya obunggo,
rwuberu iya nu.

Ẹtu 31:31

152

Ẹtu 31:31

Mbụ-a; g'ozi, o gude ẹka iya
eje mekwaa g'e tua
ya ẹpha l'oma edupfu.

Bayıburu Izii
Izii: Bayıburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Dec 2021

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d